

Otsus nr 2107-o

Tallinn, 14.10.2024

Kaebus nr 2107 Patendiameti 24.01.2022 otsuse nr 12/P202100003 peale patenditaotluse P202100003 tagasilükkamise kohta

Tööstusomandi apellatsioonikomisjon (edaspidi komisjon), koosseisus Tanel Kalmet (eesistuja), Edith Sassian, Sulev Sulsenberg, vaatas kirjalikus menetluses läbi **COCO Corporation OÜ** (edaspidi kaebaja või taotleja; esindaja patendivolinik Marit Meinberg) 24.03.2022 kaebuse Patendiameti 24.01.2022 otsuse nr 12/P202100003 peale patenditaotluse P202100003 tagasilükkamise kohta (edaspidi vaidlustatud otsus).

Menetluse käik

1) 24.03.2022 esitas **kaebaja** komisjonile kaebuse nõudega rahuldada kaebus, tühistada täielikult patenditaotluse P202100003 kohta tehtud Patendiameti 24.01.2022 otsus nr 12/P202100003 patenditaotluse tagasilükkamise kohta ning kohustada Patendiametit jätkama menetlust komisjoni otsuses toodud asjaolusid arvestades, sh taastama patenditaotluse P202100003 menetluse ja koheselt avaldama patenditaotluse, samuti maksta kaebajale tagasi kaebuse esitamisel tasutud riigilõiv. Kaebaja rõhutas, et tegemist on avaldamata patenditaotlusega.

Kaebaja märkis, et ta esitab kaebuse Patendiameti 24.01.2022 otsuse nr 12/P202100003 (kaebuse lisa 1) peale. Patendiseaduse (PatS) § 30 lg 1 ja § 52 lg 1 kohaselt on patenditaotlejal õigus esitada kaebus Patendiameti otsuse peale kahe kuu jooksul otsuse kuupäevast arvates, so hiljemalt 24.03.2022. Patendiamet on põhjendanud patenditaotluse tagasilükkamist sellega, et leiutiskirjelduse osa „teostamise näide“ ei vasta Justiitsministri 3.01.2012 määruse nr 2 „Patenditaotluse sisu- ja vorminõuded ning Patendiametile esitamise kord“ (edaspidi PSV) § 31 lg 1 ja 3 nõuetele ning konstruktsioonielemendid ei ole nummerdatud vastavalt nende leiutiskirjelduses esmakordse mainimise järjekorrale.

Kaebaja leidis, et ekspert on menetluse käigus korduvalt rikkunud menetluse läbiviimiseks etteantud juhiseid. Ekspert ei ole mitte kordagi taotlejale selgitanud, milles seisneb teostusnäite sisu ebapiisavus või ebaselgus. Seega ei ole taotlejale antud võimalust sisuliselt puudust kõrvaldada (PatS § 22 lg 7 sätestab: „Kui käesoleva paragrahvi 5. lõikes sätestatud kontrollimisel tuvastatakse patenditaotluse mõne dokumendi puudumine või patenditaotluse avaldamist või ekspertiisi alustamist takistavaid dokumentide sisu või vormi puudusi või mõne dokumendi sisu ei ole piisav või on ebaselge või ilmneb muid ekspertiisi takistavaid asjaolusid, teatab Patendiamet sellest patenditaotlejale ning määrab tähtpäeva puuduste kõrvaldamiseks või selgituste andmiseks või vastuväite esitamiseks vastavalt käesoleva seaduse §-le 29¹.“). Ekspert ei ole otsuse teises punktis, mis puudutab tehniliste tunnuste positsiooninumbrite loetelu, ära toonud patenditaotluse tagasilükkamisele viinud puuduse õiguslikku alust (avaliku teenistuse seaduse (ATS) § 50 kohaselt peab ametniku tegevus vastama Eesti Vabariigi põhiseadusele ning muudele seadustele ja õigusaktidele). Lisaks leidis kaebaja, et ekspert on esitanud nõudmisi, mis ei tulene õigusnormidest või on normis ainult soovitusliku iseloomuga, mitte kohustuslikud. Samuti, et eksperdi poolt esitatud nõudmiste täitmise tagajärg on ebaproportsionaalne. Haldusmenetluse seaduse (HMS) § 3 lg 2 kohaselt peab halduse õigusakt ja toiming olema kohane, vajalik ning proportsionaalne seatud eesmärgi suhtes. Kaebaja nõudis vaidlustatud otsuse tühistamist, menetluse taastamist ja taotluse kohest avaldamist. Taotluse avaldamise varaseim tähtpäev oli 17.08.2021 (samas kui ekspert saatis esimese järelepärimise alles 3.08.2021).

Menetluse senise käigu kohta Patendiametis selgitas kaebaja järgmist. Taotleja esindas end Patendiametis kuni 16.12.2021 ise. Taotleja esitas patenditaotluse 29.01.2021, patenditaotlus võeti menetlusse 8.02.2021 (lisa 3). Ekspert saatis esimese järelepärimise 3.08.2021 (lisa 4). Ekspertil oli tähelepanuta

jäänud taotluse avaldamise varaseim võimalik tähtpäev, mis oli 17.08.2021 (arvutatuna 18 kuud prioriteedist 17.02.2020). Ekspert hilines 3.08.2021 järelepärimise saatmisega ja palus taotlejal vastu tulla ning vastata esimesel võimalusel (lisa 4). Vastavalt PatS § 25¹ lõikele 1 võib Patendiamet määrata järelepärimise tähtaegade pikkuseks 2–4 kuud. Taotleja tuli eksperdile vastu ja vastas esimesel võimalusel, saates meiliga parandatud leiutiskirjelduse ja joonised.

Ekspert esitas 24.09.2021 teise järelepärimise (lisa 5), mis oma stiililt erines oluliselt esimesest, so 3.08.2021 esitatud järelepärimisest. Järelepärimisest oli selge, et eksperti ei huvita enam taotluse õigeaegne avaldamine. Kaebaja leidis, et menetluse käiku mõjutas oluliselt sama eksperdi menetluses olev sama taotleja varasem patenditaotlus P202000004, millele ekspert tegi ettepaneku taotlus tagasi võtta, kuna leiutise nimetus ei vastanud nõuetele (taotleja leidis tollel juhul, et nimetus on muudetav, ja keeldus taotlust tagasi võtmast).

Taotleja vastas eksperdi 24.09.2021 teisele järelepärimisele 12.10.2021 (lisa 6), sh viidates osade eksperdi nõuete mittevastavusele PSV-le. Ekspert esitas selle vastuse peale 20.10.2021 kutse suulisele menetlusele, mis pidi toimuma 20.12.2021 (lisa 7), seda olukorras, kus taotlus oleks tulnud avaldada juba kaks kuud varem. Ekspert eksis suulise menetluse vastamise tähtpäeva ja korra määramisega. Vastavalt PatS § 25¹ lõikele 1 ei saa vastamise tähtaeg olla lühem kui kaks kuud. Ekspert palus helistada hiljemalt 2.11.2021, so kahe nädala jooksul.

Kaebaja märkis, et ta tajus ametivõimu kuritarvitamist eksperdi poolt. Samuti oli ekspert kaotanud taotleja silmis usalduse seoses varasemale taotlusele tehtud tagasivõtmise ettepanekuga. Kaebaja juhtis tähelepanu sellele, et eksperdi töö mõõdikuks on tehtud otsuste arv. Iga otsus annab 1 kuni 3 punkti, ka negatiivne otsus. Taotluse eest saab rohkem punkte, kui on tehtud rohkem järelepärimisi ja läbi viidud suuline menetlus.

Kuna ekspert kaotas taotleja silmis usalduse, esitas ta 31.10.2021 Patendiosakonna juhatajale avalduse eksperdi taandamiseks antud taotluse menetlusest. Osakonnajuhataja andis nimetatud avalduse vastamiseks eksperdile, kelle taandamist taotleja palus. Ekspert tegi taandamise palve peale taotluse tagasilükkamise eelotsuse 3.11.2021, kus muuhulgas teatas: „Vastavalt Teie 31.10.2021 avaldusele Patendiosakonna juhatajale palub [ta] teatada, et ta ei taanda [vanemeksperdi] käesoleva patenditaotluse menetlemisest vaatamata Teie palvele“ (lisa 8). Kaebaja märkis, et Patendiamet omab ISO 9001:2015 sertifikaati, mis on kvaliteedijuhtimissüsteemide sertifikaat. Seega peab olema kindlaks määratud toimingute kord sedalaadi avalduste käsitlemiseks. On kaheldav ja vastuoluline, et kaebused antakse vastata eksperdile, kelle kohta kaebus tuli.

Taotleja palus eksperdi taandamise avalduses tühistada ka suuline menetlus. Eksperdi poolt esitatud teates ei olnud suulise menetluse toimumist või selle ära jätmist mainitud. Samas oli ekspert 2.11.2021 õhtul saatnud taotlejale e-kirja suulise menetluse toimumisest. Taotleja esitas nüüd juba esindaja vahendusel vastuse 3.01.2022 tagasilükkamise eelotsusele (lisa 9), kus selgitas pikalt ja põhjalikult, miks ekspert ei saa taotlust tagasi lükata, viidates korduvatele vigadele eeleksperdiis ja eksperdi valedele arusaamistele taotlusest.

Patendiamet otsustas PatS § 22 lõike 9 alusel patenditaotluse tagasi lükata. Vaidlustatud otsus (lisa 1) on motiveeritud järgmiselt (siin ja edaspidi Patendiameti eksperdi kirjaviis ja kirjavead muutmata): „Ekspert otsustab, et kuna senini esitatud ekspertiisi üldpõhimõtted ja kandvad seadusesätted ei ole aru saadavad ning on tekkinud menetlustoimingute tahtlik eiramine (suulisele menetlemise mitteilmumine) ning eelpool esitatud punktide 1 ja 2 korduv mittetäitmine, loeb ekspert menetlemise lõpetatuks.“

Nimetatud punkt 1 sisaldab järgmist:

„1. Eelnevat järelepärimistes on esitatud korduvalt Patenditaotluse sisu- ja vorminõuded ning Patendiametile esitamise kord [PSV]:

Seadet puudutava leiutise teostamise näites kirjeldatakse seadet esmalt staatilises olekus. Kui seadet kirjeldatakse skeemi või muul kujul, siis loetakse üles kõik skeemielemendid ja kirjeldatakse selle töötamist või kasutamist, viidates joonistele või muule illustreerivatele materjalidele (korra § 31 lg 3).

Vaatamata nõudele, korratatakse leiutiskirjelduses alajaotuses „Teostusnäide“ selgitavatel joonistel olevat veidi laiemalt ja täpsemalt sama, mis on jooniste loetus, kuid juba koos läbisegi esitatud positsiooninumbritega, mis ei ole selle alajaotuse sisu ning mis ei ole nõuetekohane.

Kokkuvõtvalt:

12.10.2021 esitatud leiutiskirjelduse osa „Leiutise teostusnäite“ esitatud ainuüksi illustratsioonide detailsem lahti seletamine ei ole teostusnäide.

Rõhutan, et teostusnäites on esitatud süsteemi tehniliste tunnuste loetelu mitte ei kirjeldata seda staatilises olekus.

Eksperdi ülesanne on vastaval määrusele [s.t PSV] kontrollida kirjeldatu paikapidavus, mitte ise koostama esitatud tehniliste tunnuste põhjal teostusnäidet võimalikest koostevariantidest.

Kõikidest võimalikest paigaldussüsteemi variantidest ei ole esitatud ühtegi teostusnäite määruskohast kirjeldust.“

Eespool nimetatud punkt 2 sisaldab järgmist:

„2. Tehniliste tunnuste positsiooninumbrite loetelu algab nr 1 ja jätkatakse tõusvas järjekorras vastavalt nende esmakordse mainimise järel.

03.01.2022 esitatud vastuväide, nagu ekspert esitanuks positsiooninumbrite (viitenumbrite) muutmise nõude, ei ole tõene. Millal ekspert seda tegi? Nõudes on selgesõnaliselt väljendatud, et **nummerdatakse nende esmakordset mainimist ja alustatakse number ühest ja jätkatakse tõusvas järjekorras**. Numeratsioonisüsteemi mittekorrastamist ei saa vabandada põhjendusega prioriteedidokumendis kasutatavate numbrite mittevastavusega.

Uus esitatud taotlus on omaette iseseisev dokument.“

Kaebaja esitas vaidlustatud otsusele järgmised vastuväited.

Otsuse punkt 1

PatS § 22 lg 7 kehtestab, et kui ././ kontrollimisel tuvastatakse patenditaotluse mõne dokumendi puudumine või patenditaotluse avaldamist või ekspertiisi alustamist takistavaid dokumentide sisu või vormi puudusi või mõne dokumendi sisu ei ole piisav või on ebaselge või ilmneb muid ekspertiisi takistavaid asjaolusid, teatab Patendiamet sellest patenditaotlejale kirjalikult ././.. Ekspert ei ole mitte kordagi taotlejale selgitanud, milles seisneb teostusnäite sisu ebapiisavus või ebaselgus. Ekspert on järelepärimistes ainult loetlenud PSV nõudeid ja märkinud, et nõue ei ole täidetud. Sellega on ekspert rikkunud hea halduse põhimõtteid. Komisjon on oma otsustes korduvalt märkinud, et Patendiamet on haldusorgan. Haldusorgani haldusakti põhjendamiskohustus tuleneb HMS §-st 56, mille lõike 2 kohaselt tuleb haldusakti põhjenduses märkida haldusakti andmise faktiline ja õiguslik alus.

PSV § 31 kohaselt on seadme teostamise näitele esitatud järgmised nõuded:

Seadme teostamise näide

(1) Seadet puudutava leiutise teostamise näites kirjeldatakse seadet esmalt staatilises olekus. Kui seadet kirjeldatakse skeemi (elektri-, hüdro-, pneumo- või muu skeem) kujul, siis loetletakse üles kõik skeemielemendid ja kirjeldatakse nendevahelisi ühendusi.

(2) Seadme kirjeldamisel viidatakse joonistele. Konstruksioonielemendid nummerdatakse leiutiskirjelduse koostamise käigus vastavalt nende esmakordse tekstis esinemise järjekorrale. Numeratsiooni alustatakse number ühest. Lubatud on kasutada ka muid nummerdamissüsteeme. Näiteks iseseisvad detailid nummerdatakse ühe- ja kahekohaliste arvudega, koostud ja nende detailid kolmekohaliste arvudega („korpus 1“, „elektrimootor 100“, „elektrimootori 100 rootori 110“, „elektrimootori 100 rootori 110 klemmplaat 111“, „elektrimootori 100 rootori 110 klemm 112“) jne. Kuna konstruksioonielemendi number kuulub teostusnäite korral konstruksioonielemendi nimetuse juurde, siis numbrit reeglina sulgudesse ei panda.

(3) Pärast seadme kirjeldamist staatilises olekus kirjeldatakse selle töötamist või kasutamist, viidates joonistele ja muudele illustreerivatele materjalidele (epüürid, ajadiagrammid jne).

Ekspert ei ole üheski järelepärimises kirjutanud, miks ei ole leiutiskirjelduse teostusnäite osa piisav või on ebaselge. Kõnealune leiutus kuulub elektripaigaldiste ja -seadmete valdkonda, täpsemalt kujutab see endast kiirpaigaldussüsteemi elektriseadmete paigaldamiseks ehituskonstruksiooni sisse. Elektriseadmeteks on kiirpaigaldatavad pistikupesad ning lülitid ja neile sobilikud seinasisesed seadmetoosid. Kõnealuse patenditaotluse teostusnäite osas on, viidates joonistele, nagu PSV-s on nõutud, kirjeldatud seadet algul staatilises olekus, viies viimases lõigus on kirjeldatud seadme paigaldamist, vt lisa 2 lk 4 rida 6 kuni lk 11 rida 5. Kirjelduses on kasutatud vastava ala asjatundja jaoks teadaolevaid mõisteid, mille üldist sisu ei kirjutata lahti.

Ekspert kirjeldas vaidlustatud otsuse punktis 1 (lisa 1): „Vaatamata nõudele, korratakse leiutiskirjelduses alajaotuses „Teostusnäide“ selgitavatel joonistel olevat veidi laiemalt ja täpsemalt sama, mis on jooniste

loetelus, kuid juba koos läbisegi esitatud positsiooninumbritega, mis ei ole selle alajaotuse sisu ning mis ei ole nõuetekohane.“

Kaebaja leidis, et siin on ekspert jätnud lahti kirjutamata, mis on alajaotuse sisu ja mis konkreetset ei ole nõuetekohane. PSV selgesõnaliselt viitab, et seadme kirjeldamisel viidatakse joonisele (§ 31 lg 2). Samuti ei saa nõustuda eksperdi väitega, et korratakse sama, mis jooniste loetelus. Kui võrrelda esitatud patenditaotluse leiutiskirjeldustes jooniste loetelu (lisa 2 lk 3-4) ja teostusnäidet (lisa 2 lk 4-11), siis erinevad need vastavalt oma otstarbele.

Ekspert on kirjutanud: „Rõhutan, et teostusnäites on esitatud süsteemi tehniliste tunnuste loetelu mitte ei kirjeldata seda staatilises olekus.“

Siin on ekspert jätnud lahti kirjutamata, mida ta mõtleb, kui kirjutab, et esitatud teostusnäites ei kirjeldata seadet staatilises olekus. Või mis asi on tehniliste tunnuste loetelu? Esitatud teostusnäites on vastavalt PSV-le kirjeldatud seadet, täpsemalt süsteemi kuuluvaid seadmeid, esmalt staatilises olekus (§ 31 lg 1). Samuti on loetletud elektrisüsteemi elemendid ja nende omavahelised ühendused. Hiljem on kirjeldatud seadme kasutamist (lisa 2 lk 10 rida 7 kuni lk 11 rida 4), viidates joonistele.

Ka varasemates järelepärimistes ei ole ekspert esitanud või lahti seletanud patenditaotluse tagasilükkamiseni viinud nõudmist. Ekspert esitas esimese järelepärimise 3.08.2021 (lisa 4). Selles järelepärimises ei ole ekspert kordagi maininud vaidlustatud otsuses viidatud puudusi, mis viisid patenditaotluse tagasilükkamise otsuseni. Teises järelepärimises, mis on esitatud 24.09.2021 (lisa 5), esitas ekspert järgmised puudused, mis pidid olemas olema ka juba esimese järelepärimise ajal. Sealhulgas kirjutas ekspert järgmist:

„1.5 Seadet pudutava leiutise teostamise näites kirjeldatakse seadet esmalt staatilises olekus. Kui seadet kirjeldatakse skeemi või muul kujul, siis loetakse üles kõik skeemielemendid ja kirjeldatakse nendevahelisi ühendusi ([PSV] § 31 lg 1). Pärast seadme kirjeldamist staatilises olekus kirjeldatakse selle töötamist või kasutamist, viidates joonistele või muule illustreerivale materjalile ([PSV] § 31 lg 3). Alajaotuses „Teostusnäide“ korratakse selgitavatel joonistel olevat veidi laiemalt ja täpsemalt sama, mis on jooniste loetelus, kuid juba koos läbisegi esitatud positsiooninumbritega, mis ei ole nõuetekohane.“

Siin on ekspert kopeerinud PSV teksti, andmata selgitusi, mis tema arvates ei ole nõuetekohane.

Taotleja on 12.10.2021 esitatud vastuses järelepärimisele (lisa 6) andnud teada, et taotluses on esmalt kirjeldatud seadmeid ja seejärel (lisa 2 alates lk 10 rida 11) nende kasutamist. Seega on taotlejale teadaolevalt mõlemad PSV nõuded täidetud. Taotleja palus ka eksperdil täpsustada, millised nõuded ei ole täidetud, kui eksperdi arvates nõuded ei ole täidetud. Lisaks tegi taotleja parandused leiutiskirjeldusse, kus seadme teostamise näite osa algab konstruktsioonielementide nummerdamisega vastavalt nende esmakordse tekstis esinemise järjekorrale. Numeratsioon algab number ühest (lisa 6).

Suulise menetluse kutses, mis on esitatud 20.10.2021 (lisa 7), viitas ekspert PatS § 19 lõike 1 punktile 2, mis sätestab, et leiutiskirjelduses peab leiutise olemus olema avatud nii täpselt ja selgelt, et vastava ala asjatundja võib leiutise teostada. Lisaks kordas ekspert PSV § 31 nõudeid, lisades:

„Seni esitatud leiutise teostamise näite kirjeldamine on ebaselge. Ka illustratsioonide lahti seletamine ei anna seletust.“

Taotleja esitab meie viimasele 24.09.2021 a järelepärimisele vastuse. Kuna ka sellest ei selgu leiutise objekti täpne teostus palub ekspert selgitusi.“

Siin viitas ekspert vastava ala asjatundjale, jättes lahti kirjutamata, miks eksperdi arvates vastava ala asjatundja ei suuda leiutist teostada. Patendiameti ekspert ise ei ole vastava ala asjatundja (EPO Guidelines for Examination Part G Chapter VII-3). Seega peab ekspert kindlasti põhjendama oma arvamust. Jälle ekspert ainult deklareerib, et teostamise näite kirjeldamine on ebaselge ja ei selgu leiutise objekti täpne teostus, kuid jätab oma seisukohtade põhjendused enda teada. Samuti ei saa kaebaja eksperdiga nõustuda, et ei selgu leiutise objekti täpne teostus. Leiutise täpne teostus on näidatud joonistel ja kirjeldatud leiutiskirjelduses (lisa 2).

Enne suulise menetluse toimumist saatis ekspert 3.11.2021 patenditaotluse tagasilükkamise eelotsuse (lisa 8), kus tõi välja järgmised puudused:

„1.1 Ekspert on 24.09.2021 a järelepärimise kirjas toonud esile rida avaldamist takistavaid puudusi, mida Te kogu ulatuses ei ole täitnud, vaid põhjendatud näiteks järelepärimise punkti 1.5 mittetäitmist sellega,

Teie arvates võimaldab leiutise teostusnäite asemel kirjeldada läbisegi joonistel kujutatavat ning esitada see leiutiskirjelduse alapunkti all „Seadme teostamise näide“.

Kirjeldatud patenditaotluse joonistel on esitatud üksikud süsteemi sõlmed eraldi. Ei ole ühtegi joonist, kus oleks esitatud süsteem terviklikuna ning samuti puudub tervikliku süsteemi teostusnäite kirjeldus.

Seega ei ole järelepärimise oluline punkt 1.5 täidetud.

Patendiameti ekspert ei saa lubada menetlemisel kasutada kehtivate seaduste väärtõlgendamisi, sest ka kolmandad isikud peavad patendikirjeldusest üheselt aru saama. Teistsugune menetlustava oleks Euroopa ja kogu maailma patendiruumis taunimisvääriline.“

Patenditaotluse tagasilükkamise eelotsuses (lisa 8) heitis ekspert taotlejale ette, et ta ei ole täitnud järelepärimise punkti 1.5, jättes selgitamata puuduste olemuse. Ekspert väitis: „*Kirjeldatud patenditaotluse joonistel on esitatud üksikud süsteemi sõlmed eraldi. Ei ole ühtegi joonist, kus oleks esitatud süsteem terviklikuna ning samuti puudub tervikliku süsteemi teostusnäite kirjeldus.*“

Kaebaja hinnangul ekspert eksis. Paraku ei ole antud patenditaotluse puhul joonisel esitatud „üksikud süsteemi sõlmed“. Joonistel on kujutatud ja leiutiskirjelduses on kirjeldatud seadmetoosse, millesse ühendatakse pistikupesad ja lülitid, mis on omaette elektriinstallatsiooni seadmed, mitte üksikud sõlmed. Samuti on joonistel näidatud ja kirjelduses kirjeldatud elektriühenduse skeemid (lisa 2).

Taotleja selgitas vastuses eksperdile 3.01.2022 (lisa 19):

„Joonisel fig 1 on näidatud süsteemielementide omavaheline mehaaniline ühendus. Joonistel fig 18-20 on näidatud elektriskeemid süsteemielementide erinevaks omavaheliseks ühenduseks. Ühelgi joonisel ei ole näidatud üksikut sõlme, nagu väidab ekspert. Joonistel fig 1-11 on näidatud süsteemi kuuluvad seadmetoosid, pistikupesad, lülitid, adapterid pealtvaates, lõikes, aksonomeetrias, üksikult ja teise süsteemiseadmega ühendatult. Joonistel fig 12-20 on näidatud süsteemielementide elektriskeemid ja ühendused. Seega eksperdi väide on vale. Taotluse tagasi lükkamise põhjuseks ei saa olla eksperdi vigane väide, mis iganes põhjusel see on tekkinud.

Jääb arusaamatuks, mida ekspert mõtleb, kui kirjutab „süsteem tervikuna“. Tegemist on elektriinstallatsioonisüsteemiga (lülitid, pistikupesad), sellisega nagu täna on elekter paigaldatud hoonetesse. Erinevus seisneb seadmete (lülitite, pistikupesade) ehituses ja paigaldusviisis. Leiutiskirjelduses on põhjalikult kirjeldatud seadmete (lülitite, pistikupesade) ehitust ja omavahelisi ühendamise võimalusi, vt „Teostusnäide“ lõigud 2 kuni 9. Edasi tuleb installatsiooniseadmete omavaheline elektriliste ühenduste võimaluste kirjeldus. Hoone elektriprojekti (mis oleks „süsteem tervikuna“), kui sellist ei ole tõesti kirjeldatud, sest see ei ole vastava ala asjatundja jaoks vajalik. Vastava ala asjatundja oskab, tuginedes oma teadmistele, projekteerida ja teostada kirjeldatud seadmetest koosnevat hoone elektriprojekti.“

Leiutiskirjelduse teostusnäite osa tekst on identne sama eksperdi poolt kasuliku mudeli tunnistuse saanud kasuliku mudeli nr EE01526U1 (U202000017) tekstiga ja sama eksperdi poolt avaldatud varasema patenditaotluse P202000004 (lisa 10) tekstiga. Lisandunud on lülitid ja elektriskeemid. Nimetatud taotluste puhul ekspert ei näinud vastuolu PSV nõuetega.

Otsuses heitis ekspert taotlejale ette, et too ei soovinud suulist menetlust, mis pidi toimuma 20.12.2021, see on hiljem, kui saadeti patenditaotluse tagasilükkamise eelotsus (3.11.2021) (lisa 8).

Otsuse punkt 2

Otsuse punktis 2 ei ole välja toodud õiguslikku alust eksperdi nõudele. ATS § 50 reguleerib üheselt, et ametniku tegevus peab vastama Eesti Vabariigi põhiseadusele ning muudele seadustele ja õigusaktidele. See nõue ei ole vaidlustatud otsuse puhul täidetud. Otsuse punktis 2 ei ole toodud viidet nõude õiguslikule alusele. Samuti on see vastuolus haldusakti põhjendamise kohustusega, kus tuleb märkida haldusakti andmise faktiline ja õiguslik alus (HMS § 56 lg 2). Varasemates järelepärimistes (lisad 4–8) on viidatud õiguslikule alusele seoses PSV § 31 lõikega 2, mille kohaselt „Seadme kirjeldamisel viidatakse joonistele. Konstruktioonialemendid nummerdatakse leiutiskirjelduse koostamise käigus vastavalt nende esmakordse tekstis esinemise järjekorrale. Numeratsiooni alustatakse number ühest.“ PSV § 57 lg 17 sätestab: „Kõik graafiliste kujutiste elemendid, millest kirjutatakse leiutiskirjelduses, peavad olema tähistatud nii leiutiskirjelduses kui ka joonistel. Graafilise kujutise elementide positsiooninumbreid tähistatakse araabia numbritega vastavalt nende elementide nummerdamisele leiutiskirjelduses ja patendinõudluses. Seejuures on soovitatav, et numeratsioon leiutiskirjelduses algab ühest ja kasvab vastavalt elementide esitamise järjekorrale tekstis.“ Seega on tegemist soovitusliku, mitte kohustusliku normiga, mille mittetäitmisel patenditaotlust tagasi lükata ei saa.

Samuti oleks põhjusel, et positsiooninumbri ei esine tekstis kasvavas järjekorras, patenditaotluse tagasilükkamine ebaproportsionaalne meede, arvestades kaebajale tekitatud kahju võrreldes nõude sisuga. HMS § 3 lg 2 kohaselt peab halduse õigusakt ja toiming olema kohane, vajalik ning proportsionaalne seatud eesmärgi suhtes. Samuti puudub selline nõue rahvusvahelistes lepingutes, millega Eesti on liitunud. Sellise nõude esitamine Eesti taotlejale seab Eesti taotlejad ebavõrdsesse olukorda võrreldes teiste rahvusvahelise lepinguga liitunud riikide taotlejatega. Nõue, et konstruktsioonieleemendid nummerdatakse leiutiskirjelduse koostamise käigus vastavalt nende esmakordse tekstis esinemise järjekorrale, muudab taotluse kirjutamise oluliselt keerulisemaks ja kallimaks. Lisaks, vastuseks 24.09.2021 esitatud järelepärimisele, viis taotleja 12.10.2021 (lisa 6) sisse paranduse, kus nummerdas konstruktsioonieleemendid vastavalt nende esmakordse tekstis esinemise järjekorrale. Kaebaja rõhutas, et seega on antud nõue täidetud.

Ekspert väitis vaidlustatud otsuses (lisa 1): „*Numeratsioonisüsteemi mittekorrastamist ei saa vabandada põhjendusega prioriteedidokumendis kasutatavate numbrite mittevastavusega. Uus esitatud taotlus on omaette iseseisev dokument.*“

Selle väitega ei saa kaebaja nõus olla. *Prioriteet on esimesena patenditaotluse /.../ esitanud isiku /.../ eelisõigus taotleda leiutisele patendikaitset* (PatS §11 lg 1). Mõnede asjatundjate seisukohtade kohaselt ei tohi joonistes teha ühtegi muudatust. Tööstusomandi kaitse Pariisi konventsiooni artikkel 4F lubab järgmise taotlusega lisada osi, mis ei esinenud varasemas taotluses ja mis saavad prioriteedi järgmise taotlusega. On ilmselge, et kui muuta varasema taotluse jooniseid ja viitenumbreid, ei ole enam võimalik kindlaks teha erinevaid prioriteete.

Muud vastuväited

Esitatud järelepärimistes (lisad 1, 3–6) ei ole ekspert kordagi tõstatanud selguse probleemi patendi-nõudluses. PatS § 10 lõige 1 reguleerib: „*Patendikaitse sisu ja ulatus määratakse kindlaks patendinõudluse sõnastusega. Patendinõudluse sõnastuse tõlgendamise aluseks on vastava ala asjatundja teadmiste tase patenditaotluse esitamise ajal. Patendinõudluse sõnastuse tõlgendamisel kasutatakse leiutiskirjeldust, jooniseid ja muud illustreerivat materjali.*“ Seega, kui leiutiskirjelduses on sellised vead, mis ei võimalda patenditaotlust isegi mitte avaldada, siis peaks olema selguse probleemid ka patendinõudluses. Ekspertil märkusi patendinõudluse osas ei ole olnud.

Järgnevalt selgitas kaebaja nõuet patenditaotluse avaldamiseks.

Patenditaotluse avaldamise varaseim tähtpäev oli 17.08.2021. Varaseim avaldamise tähtpäev on käesoleva taotluse puhul arvatud, arvestades prioriteeti. Taotlus on esitatud patenditaotluse P202000004, esitatud 17.02.2020, prioriteediga. PatS § 25 lg 2 sätestab, et *Patendiamet avaldab patenditaotluse pärast 18 kuu möödumist patenditaotluse esitamise kuupäevast või prioriteedinõude korral prioriteedikuupäevast*. Patendiamet on jätnud taotluse avaldamata, põhjendades seda puudusega leiutiskirjelduse teostusnäites ja sellega, et viitenumbri ei ole tekstis toodud kasvavas järjekorras. Seni on ekspert viidanud ainult PSV §-le 31, täpsustamata, milles puudus seisneb. Viitenumbrite esitus kasvavas järjekorras on soovituslik (PSV § 57 lg 17).

Täpselt sama taotluse tõlge inglise keelde on esitatud rahvusvahelise taotlusena 15.02.2021 nr PCT/EE2021/000002, mis on avaldatud 26.08.2021 WO/2021/164839 (patentscope.wipo.int/search/en/detail.jsf?docId=WO2021164839&_cid=P22-L0IB0L-48546-1). Täpselt sama taotlus on läbinud rahvusvahelise eeleksperitiisi ja sellele on tehtud otsing. Seega puuduvad taotlusel selle avaldamist ja eksperitiisi takistavad puudused. Arvestades, et Eesti on ratifitseerinud patendikoostöölepingu (PCT), mille alusel toimub rahvusvahelise taotluse otsing ja avaldamine, ei saa Eestis esineda avaldamist takistavaid asjaolusid. Patenditaotluse tekstidokumentide vormistamise üldnõuded on rahvusvaheliselt ühtlustatud. Ühtlustamise aluseks on patendiõiguse leping. Riigisiseste patenditaotluste dokumentide vormi ja sisu suhtes kohaldatakse rahvusvaheliste taotluste kohta sätestatud vormi- ja sisunõudeid (patendiõiguse lepingu (PLT) artikkel 6(1)(i); patendikoostöölepingu reeglite ehk PCT-R reegel 11). Siit tulenevalt tuleb patenditaotlus P202100003 avaldada esimesel võimalusel, sest puuduvad avaldamist takistavad asjaolud.

Vaidlustatud otsuse (lisa 1) punktis 4 kirjutas ekspert järgmist:

„Vaadates läbi Patendiameti osakonnajuhatajale saadetud kirja osa, vt väljavõtet sulgudes (Rahvusvaheline taotlus PCT/EE2021/000002 on esitatud 15.02.2021, prioriteetidega P202000004 17.02.2020 ja P202100003 29.01.2020. Taotlus on avaldatud 26.08.2021 WO/2021/164839. Taotlus on läbinud WIPO eelmenetluse ja sellele on Euroopa Patendiameti poolt tehtud otsing ning antud kirjalik arvamus. Kirjalikus arvamuses puuduvad igasugused viited selguse probleemidele. Seega on [eksperti] väited taotluse tagasilükkamiseni viivatest vorminõuete rikkumisetest tugevalt liialdatud.) ei loe ekspert teostusnäite mitteesitamist põhjenduseks.

Esiteks teostab Patendiamet ekspertiisi sõltumatult ühe eksperdi poolt mitmes etapis. Rahvusvahelise patendiavalduse ekspertiisi korral teostati esmalt kohe tehnika taseme otsing ja esitati selle etapi aruanne, kus on märgitud tehnika taseme puudumine.

Teist, sisu- ja vorminõuete etappi, ei olnudki enam nende otsinguaruande põhjal vajalik teostada. Seetõttu puuduvad nende poolsed kommentaarid.“

Kaebaja pidas sellist avaldust vaidlustatud otsusele allakirjutanud Patendiameti töötajate poolt huvitavaks. PCT artiklid 14–17 määravad ära rahvusvahelise taotluse menetluse. Sellest ei tulene, et kõigepealt tehakse otsing ja kui otsingu tulemusel puudub taotlusel tehnika tase, siis ei kontrollita dokumentide kompleksust, vastavust nõuetele ja selgust, mis tagab otsingu tegemise võimalikkuse. Vastavalt PCT artiklitele 14–20 kontrollib vastuvõttev amet vigade puudumist. Rahvusvaheline otsinguamet kontrollib enne otsingu tegemist leiutise objekti ja kirjelduse, nõudluse ning jooniste vastavust ettenähtud nõuetele, et oleks võimalik arvestatavat otsingut teha. Kui taotlus ei vasta nõuetele, siis teeb amet sellekohase avalduse ja teatab taotlejale ja Rahvusvahelisele Büroole, et otsinguamet rahvusvahelist otsinguaruannet ei koosta.

Kõigest eelkirjeldatust tulenevalt leidis kaebaja, et Patendiameti otsus patenditaotluse tagasilükkamiseks tuleb tühistada täielikult. Patenditaotluse menetlus tuleb taastada. Patenditaotlus tuleb avaldada esimesel võimalusel, kuna puuduvad taotluse avaldamist takistavad asjaolud. Menetlust Patendiametis tuleb jätkata komisjoni otsuses toodud asjaolusid arvestades.

Kaebusele oli lisatud (1) vaidlustatud otsus; (2) patendi kirjeldus, 12.10.2021 parandatud versioon; (3) patenditaotluse menetlusse võtmise teade, 8.02.2021; (4) järelepärimine, 3.08.2021; (5) järelepärimine, 24.09.2021; (6) vastus järelepärimisele, 12.10.2021; (7) kutse suulisele menetlusele, 20.10.2021; (8) järelepärimine, patenditaotluse tagasi lükkamise eelotsus, 3.11.2021; (9) vastus järelepärimisele, 3.01.2022; (10) avaldatud patenditaotlus P202000004.

Komisjon võttis kaebuse menetlusse **5.04.2022**. Patendiametile anti võimalus esitada oma seisukoht hiljemalt 6.05.2022.

2) 29.04.2022 esitas **Patendiamet** oma seisukohad kaebuse kohta. Patendiamet määratles, et kaebus puudutab patenditaotlust number P202100003 (esitamise kuupäev 29.01.2021). Patendiamet märkis, et 24.03.2022 esitas kaebaja kaebuse Patendiameti 24.01.2022 otsuse nr 12/P202100003 peale nõudega tühistada patenditaotluse tagasilükkamine, kohustada Patendiametit jätkama patenditaotluse menetlust ja patenditaotlus avaldada. Patendiamet vaidles kaebusele vastu ja leidis, et patenditaotluse tagasilükkamine PatS § 22 lõike 9 alusel on seaduslik ja põhjendatud.

Alustuseks tõi Patendiamet kokkuvõtlikult menetluse käigu, milles on kajastatud olulisemad momendid Patendiameti järelepärimistest ja taotleja vastustest. Järelepärimiste ja vastuste terviktekstid on lisatud kaebusele. Patendiamet lisas taotleja ja kaebajat esindava patendivolniku kirjavahetuse patendiosakonna juhatajaga, mida kaebusele ei ole lisatud.

Patenditaotlus võeti menetlusse 8.02.2021. Patenditaotlus sisaldas PatS § 19 lõikes 1 loetletud dokumente. Patendi saamise avalduses oli prioriteedinõue patenditaotluse nr P202000004 (esitamise kuupäev 17.02.2020) alusel. Patendivolnikku ei olnud määratud. 3.08.2021 järelepärimises (kaebuse lisa 3) edastas ekspert oma esmased tähelepanekud taotlusedokumentide puuduste kohta ja Patendiameti keelekorrektorite ettepaneku keelekasutuse kohta (keelekorrektorite ettepanek on soovituslik ja ei ole leiutise tehnilise sisu suhtes kohustuslik, välja arvatud kirjavigade parandamise osas). Ekspert andis järelepärimisele 2-kuulise vastamise tähtaja, paludes taotlejal vastata võimalikult ruttu, kuna seaduses ettenähtud patenditaotluse avaldamise tähtaeg oli saabumas varem, kui järelepärimisele vastamise kuupäev. Seejuures avaldamise tähtaja arvutamisel arvestati prioriteedinõudega. Eeldusel, et prioriteedinõue on esitatud õigesti, tulnuks patenditaotlus avaldada pärast 17.08.2021 juhul, kui ei esine muid takistusi patenditaotluse dokumentide vormi või sisu puuduste tõttu.

Patenditaotluse eelmenetlus jätkus taotlusedokumentide vorminõuete täitmise põhjalikuma kontrollimisega. Märkimisväärne hulk leiutise sisu mittepuudutavaid vigu on loetletud eksperdi 24.09.2021 järelepärimises (kaebuse lisa 5). Üles on loetletud nii keelt puudutavaid vigu, jooniste puudusi kui ka leiutiskirjelduse struktuuri ning erinevate struktuuriosade sisu puudusi. Peamine leiutiskirjelduse puudus on leiutise olemuse struktuuriosa ja patendinõudluse vahelise seose puudumine. Oluline leiutiskirjelduse puudus on leiutise teostusnäite struktuuriosas ettenähtud seadme ühe konkreetse teostusvariandi kirjelduse puudumine. Seadme esmalt staatikas kirjeldamise asemel on esitatud seadme detailide ja osade loetelu viidetega joonistele. Viitenumbrid joonistele on kantud suvalises järjekorras. Kuna seadme staatiline kirjeldus puudus, siis puudus ka nõuetekohane selgitus elektriseadmete kiirpaigaldamise süsteemi kasutamise kohta. Oma 12.10.2021 vastuses 24.09.2021 järelepärimisele püüdis taotleja eksperdile peamiselt vastu vaielda. Nõudesse selle kohta, et teostusnäites peab positsiooninumbrite numeratsioon algama number 1-st, suhtus taotleja formaalselt, tuues lihtsalt seadme detailide loetelu viidetega joonistele varasemate positsiooninumbrite järgi alates number 1-st väites, et sellega on kehtiv vorminõue täidetud. Eksperdi küsimusele selle kohta, kas käesolev patenditaotlus on esitatud patendi- või kasuliku mudeli taotlusena veel mõne teise riigi patendiametisse, vastas taotleja eitavalt. Hiljem selgus, et sama patenditaotluse kohta oli siiski esitatud 15.02.2021 rahvusvaheline taotlus PCT/EE2021/000002.

Kuna taotleja oma 12.10.2021 vastuses ei parandanud eksperdi näidatud vigu ja ilmutas PSV sätete mittemõistmist, otsustas ekspert korraldada suulise menetluse; seda enam, et taotlejal puudus sel ajal volitatud patendivolinik. Suulisele menetlusele kutsumise aluseks oli PatS § 29² lg 1. Selle sätte kohaselt võib Patendiamet kutsuda patenditaotleja suulisele menetlusele patenditaotluse kohta selgituste andmiseks või selle menetlemisega seotud küsimuste lahendamiseks. Patenditaotleja või tema esindaja ilmumine selle sätte alusel suulisele menetlusele on kohustuslik. Ekspert esitas 20.10.2021 taotlejale kutse suulisele menetlusele. Kutse lisas oli mainitud, millised peamised küsimused tulevad arutusele. Lisaks nimetatud teemadele oleks tõenäoliselt arutusele tulnud prioriteedi küsimus, kuna patendinõudlus esitatud kujul ei võimalda prioriteedinõuet aktsepteerida. Juhtudel, kui ekspert kutsub taotleja suulisele menetlusele, on tavaline, et ekspert määrab esmalt ise esialgse suulise menetluse toimumise aja. Antud juhul oli selleks 20.12.2021, mis vastab PatS §29² lõikes 4 kehtestatud minimaalsele 2-kuulisele tähtajale. Kutses paluti teatada eksperdile hiljemalt 2.11.2021, kui taotlejale eksperdi määratud esialgne aeg ei sobi.

31.10.2021 saatis taotleja patendiosakonna juhatajale digitaalselt allkirjastatud avalduse (lisa 1) eksperdi taandamiseks, leides, et ekspert ei ole suuteline aru saada elektriinstallatsiooni seadmetest, ei tunne Eesti patendiõigust ja ei ole taotleja suhtes heatahtlik ning toetav. Samuti paluti tühistada 20.10.2021 kutse suulisele menetlusele. Selle paljasõnalise avalduse alusel ei rahuldanud patendiosakonna juhataja eksperdi taandamise avaldust. Arvestades, et taotleja ei kavatse eksperdi järelepärimistes esitatud nõudmisi täita, osutatud vigu parandada ega ka suulisele menetlusele tulla (palve tühistada suuline menetlus), vaid soovib üksnes eksperti taandada, esitas ekspert 3.11.2021 uue järelepärimise niinimetatud patenditaotluse tagasilükkamise eelotsusena. Samas oli jätetud taotlejale võimalus ise loobuda oma paljasõnalistest nõuetest ja nõustuda tulema siiski suulisele menetlusele. Eksperdil oli taotlejaga ka telefonikõne, et suuline menetlus võib siiski toimuda. Kuna seda ei juhtunud, jäi jõusse järelepärimine tagasilükkamise eelotsuse vormis.

Järelepärimise punktis 1 teatas Patendiamet, et patenditaotluses on ilmnenud puudused, mis toovad kaasa patenditaotluse tagasilükkamise. Puuduste loetelu oli toodud järelepärimise lisas. Tagasilükkamise eelotsusele võib taotleja esitada kirjalikult vastuväite või nõuda vastuväite esitamiseks suulist menetlust. Kirjaliku vastuväite esitamise asemel on taotlejal viimane võimalus parandada kõik eksperdi poolt viidatud taotluses esinevad vead ja paluda jätkata menetlust. Menetluse jätkamine on võimalik ka suulise menetluse tulemusena, kui jõutakse kokkuleppele vigade parandamises. PatS § 25¹ lõiget 1 arvestades määras ekspert vastuväite esitamise tähtpäevaks 5.01.2022.

1.12.2021 esitas taotlejat abistav patendivolinik patendiosakonna juhatajale tavalise meiliga avalduse vanemeksperdi taandamiseks patenditaotluse P202100003 menetlemisel (lisa 2, kronoloogilises järjekorras esimene meil). Samast meilist selgus, et patenditaotlus P202100003 oli tema vormistatud, samuti varasem soovitus eksperdi taandamiseks. Tõenäoliselt on ka kõik vastused järelepärimistele samuti tema koostatud. Samuti avaldab ta, et sama patenditaotluse alusel on esitatud 15.02.2021 rahvusvaheline taotlus PCT/EE2021/000002. Jääb arusaamatuks, miks taotleja seada oma 12.10.2021 vastuses eksperdi 24.09.2021 järelepärimisele salgas. Kas ta tõesti arvas, et PCT taotluse esitamine ei samastu

küsimusega patenditaotluse esitamisega mõne teise riigi patendiametisse. Avaldusele olid lisatud peamiselt samad vastuväited, mis olid esitatud varasemates vastustes eksperdi järelepärimistele.

Patendiosakonna juhataja oma 13.12.2021 vastuses patendivolinikule (lisa 2, kronoloogilises järjekorras teine meil) selgitas, et osalemiseks patenditaotluse P202100003 menetlemisel peab patendivolinik esitama taotlejalt volikirja. Patendiamet ei saa eeldada patendivoliniku esindusõiguse olemasolu, kuna ühes varasemas kirjas on patendivolinik maininud, et taotleja ei ole soovinud, et ta taotlejat Patendiametis esindaks. Patendiosakonna juhataja selgitas, et enne volikirja saamist Patendiamet taotlusega seotud asju patendivolinikuga arutada ei saa. Sellele vaatamata, et tal volitus puudus, palus patendivolinik ikkagi uuesti läbi vaadata taotleja poolt esitatud eksperdi taandamise avaldus (lisa 2, kronoloogilises järjekorras kolmas meil). Patendivolinik esitas volikirja allkirjastatult 14.12.2021.

3.01.2022 vastuses eksperdi 3.11.2021 patenditaotluse tagasilükkamise eelotsusele kordas patendivolinik tema varem koostatud ja taotleja varem esitatud varasemaid seisukohti seadme teostusnäite ja jooniste viidete ning positsiooninumbrite kohta. Samuti avaldas patendivolinik kahetsust, et eksperdi ei taandatud ja püüab õigustada oma tegevust ilma taotleja volituseta eksperdi taandamise eesmärgil. Lisaks püüdis ta oma seisukohti põhjendada sellega, et analoogse rahvusvahelise taotluse otsingu tegemisel Euroopa Patendiameti (EPO) vorminõudeid puudutavaid küsimusi ei esitanud. Selle juures patendivolinik ei arvestanud või ei osanud arvestada rahvusvahelise ja siseriikliku menetluse erinevustega. Kuna patendivolinik ei teinud konstruktiivseid ettepanekuid menetluse jätkamiseks ega esitanud suulise menetluse nõuet, tegi ekspert osakonnajuhataja kinnitusel 24.01.2022 PatS 22 lõike 9 alusel patenditaotluse P202100003 tagasilükkamise otsuse.

Patendiamet on järgnevalt esitanud oma seisukohad ja vastuväited kaebusele. Kohalduva õiguse osas märkis amet, et riigisiseste patenditaotluse menetluse suhtes kehtib patendiseadus ja selle alusel antud määrused, ametisisesed juhised ning rahvusvahelised kokkulepped riigisiselt kohaldatavas ulatuses. Kaebuses on viiteid haldusmenetluse seadusele (HMS). HMS § 2 lg 2 ütleb sõnaselgelt, et tööstusomandi esemele õiguskaitse andmise menetlus ei ole haldusmenetlus HMS tähenduses. Muuhulgas tähendab see ka seda, et taotlejaga suheldes eeldatakse, et taotlejal on selge patendialaste õigusaktide sätete tähendus ja seda ei pea nullist peale selgitama hakkama. On selge, et intellektuaalomandi valdkonnas alustajatel ei ole see päris nii ning sellepärast ongi nende abistamiseks tasuta konsultatsioonide võimalus Patendiametis ja loodud patendivoliniku institutsioon. Praktiseeriv patendivolinik peab küll põhiliste patendialaste õigusaktide sätetest aru saama nii, nagu need on mõeldud, ja taotlejat õigesti juhendama vaatamata sellele, et käesoleval ajal Eestis patendivolinike koolitussüsteem puudub.

Patendiamet pidas vajalikuks rõhutada, et erinevates riikides esitatud patenditaotlused ja patendid on üksteisest sõltumatud. Selle kohta on tööstusomandi kaitse Pariisi konventsioonis artikkel 4 bis lõige 1, mis ütleb, et patendid, mille kohta on liidu liikmesriikide kodanikud esitanud taotlused liidu eri riikides, on sõltumatud patentidest, mis on saadud sama leiutise kohta teistes riikides, kes kuuluvad või ei kuulu liidu koosseisu. Viide teises riigis või rahvusvahelises organisatsioonis esitatud sama patenditaotluse menetluse käigu või tulemuse kohta argumendina või nõudena järgimiseks Patendiameti menetluses on eelnimetatud konventsiooni sätte jäme rikkumine ja ei ole aktsepteeritav. Käesoleva kaebuse puhul kuulub sellise rikkumise alla ka viide rahvusvahelisele taotlusele PCT/EE2021/000002. Kuid kui see kaebuses juba on argumendina esile toodud, kommenteeris Patendiamet seda järgmiselt. On kahetsusväärne, et patendivolinik ei erista rahvusvahelise taotluse rahvusvahelise menetluse erinevust siseriiklikust menetlusest. Rahvusvaheliste taotluste puhul on PCT peatüki I artikli 15 alusel kõnealusele taotlusele tehtud rahvusvaheline otsing. Rahvusvahelise otsingu eesmärgiks on teha kindlaks tehnika seniine tase. Otsing tehakse olemasoleva patendinõudluse alusel, arvestades vajalikul määral ka kirjeldust ning jooniseid. Otsingu tegemisel ei analüüsita nõudluse ega kirjelduse koostamise nõuetele vastavust. Rahvusvahelise taotluse puhul jääb see siseriiklikku faasi ja seda teeb väljavalitud patendiamet või regionaalne patendiorganisatsioon vastavalt konkreetsetes riigis või organisatsioonis kehtivatele nõuetele. Seega ei ole õige kaebuses toodud väide, nagu ei saaks Eesti taotlusel olla avaldamist takistavaid asjaolusid sellepärast, et selle alusel on esitatud rahvusvaheline taotlus. Otsingu juurde kuulub esialgne üldine arvamus uudsuse ja leiutustaseme kohta. Mis puudutab vastuvõttvas ametis tehtud kontrolli, siis see on küllalt formaalne. PCT artikli 14 (1)(a) kohaselt peab vastuvõttev amet kontrollima, kas rahvusvaheline taotlus ei sisalda mõnda alljärgnevatest vigadest:

- (i) ei ole alla kirjutatud, nagu näeb ette juhend;
- (ii) ei sisalda ettenähtud andmeid taotleja kohta;
- (iii) ei sisalda nimetust;
- (iv) ei sisalda lühikokkuvõtet;

(v) ei vasta vajalikus ulatuses juhendis ettenähtud rahvusvahelise taotluse vormistamise nõudeile. Viimast ei kontrolli vastuvõttev amet nii detailselt, et teha kindlaks dokumentide sisunõuete täitmine. Prioriteedinõuet kontrollitakse ka ainult niivõrd, kas rahvusvaheline esitamine ja märgitud prioriteeditaotlus mahuvad ettenähtud 12-kuulise ajaperioodi sisse. Rahvusvaheline otsinguamet kontrollib taotlust niipalju, kui on vajalik tehnika taseme otsingu tegemiseks. Nende jaoks oluline on leiutise objektide arv (ühtsus), sest sellest sõltub otsingutasu. Kaebuses on ka terminoloogia viga, kus ekslikult nimetatakse rahvusvahelist otsingut rahvusvaheliseks eelekspertiisiks. Viimast tehakse PCT peatüki II järgi. Artikli 33 kohaselt tehakse ekspertiis iga patendinõudluse punkti suhtes ning määratakse konkreetset leiutise uudsus ja leiutustase, mitte nagu rahvusvahelise otsingu korral ainult arvamus uudsuse ja leiutustaseme kohta. Rahvusvahelise eelekspertiisi puhul võetakse vaatluse alla kõik rahvusvahelises otsinguaruandes viidatud dokumendid. Lisaks võidakse võtta vaatluse alla ka teisi dokumente, mida loetakse konkreetset juhul oluliseks. Rahvusvahelise eelekspertiisi tegemisel kontrollitakse ka patendinõudluse koostamise õigsust. Vigase nõudluse puhul ekspertiisi teha poleks võimalik. Rahvusvahelist eelekspertiisi tehakse eraldi tasu eest ja selle tulemused on salajased ning need edastatakse ainult taotlejale. Terminoloogia viga, mida võib pidada „näpukateks“ esineb nii eksperdil kui patendivolinikul. Tüüpviga on, et „leiutustaseme“ puhul öeldakse mõnikord „tehnika tase“ ja vastupidi. Esineb ka kohmakat keelekasutust. Sellest peaks nii ekspert kui ka patendivolinik aru saama.

Patendiamet on seejärel peatunud menetluse seisul patenditaotluse tagasilükkamise hetkel. Patenditaotluse P202100003 tagasilükkamise otsus tehti olukorras, kus patenditaotluse eelmenetlus ei olnud veel kaugeltki lõppenud. Kogu menetlus kuni otsuseni keskendus leiutiskirjelduse vorminõuete täitmisele vastavalt PSV §-dele 30 ja 31 seadme teostusnäite kohta ning §-le 44 jooniste vormistamise kohta. Seadme nõuetekohase teostusnäite puudumine takistas leiutiskirjelduse teiste osade, nagu leiutise olemus, samuti patendinõudluse sisu- ja vorminõuete kontrollimist. Teatavasti patendikaitse sisu ja ulatus määratakse kindlaks patendinõudluse sõnastusega. Patendinõudluse sõnastuse tõlgendamisel kasutatakse leiutiskirjeldust ja jooniseid (PatS § 10 lg 1). Taotletava patendikaitse sisu avatakse leiutiskirjelduse osas *leiutise olemus*, mis väljendatakse leiutise oluliste tunnuste kogumina (vt PSV § 28 lg 1 ja 2). Konkreetse teostusnäite puudumine ei võimalda kindlaks teha, millised on leiutise olulised tunnused. Seda enam, et leiutise olemuse osas toodu ei ole vastavuses patendinõudlusega, eelkõige selle sõltumatu punktiga. Oluliste tunnuste määramist ei võimalda ka see, et leiutiskirjeldus ei sisalda leiutise eesmärgiks olevat tehnilist tulemust ning ei selgita tunnuste ja tehnilise tulemuse vahelist põhjuslikku seost. Elektriseadmete kiirpaigaldamise võimaldamine on ühine nii taotletavale kui tuntud süsteemile. Ekspertiisi viide sellele, et leiutiskirjeldus ei ole täpne ja selge põhinebki eeltoodud vorminõuete eiramisel, mille tõttu ei ole selge, milliseid paljudel joonistel toodud tehnilisi lahendusi kaitsta soovitakse. Küsimus ei ole selles, et ekspert või vastava ala asjatundja ei saa aru suhteliselt lihtsast tehnilisest lahendusest, vaid olemasoleva leiutiskirjelduse osadel ja patendinõudlusel ei ole ettenähtud omavahelist loogilist seost.

Patendiamet märkis prioriteedinõude kohta järgmist. Kuna menetluses ei jõutud prioriteedinõude kontrollimiseni, siis esitatud leiutiskirjelduse ja patendinõudluse põhjal ei ole kindel, et prioriteedinõuet saab tunnustada. Prioriteedi kehtivusest sõltub patenditaotluse avaldamise tähtaeg. Prioriteedinõuet saab tunnustada, kui patendinõudluse punkt, mille suhtes prioriteeti soovitakse, koosneb üksnes prioriteetse taotluse tunnustest ja ei sisalda uusi ega mõne muu taotluse tunnuseid. Käesoleval juhul tunduvad sõltumatus nõudluspunktis olevad uued ja varasema patenditaotluse tunnused olema üsna segamini.

Patendiamet märkis ka, et eksperdi taandamise nõude soovitamine taotlejale ja teistkordselt esitamine patendivoliniku poolt ajal, mil ta ei olnud Patendiametiga suhtlemiseks volitatud, on taunitav. Eriti on see taunitav, kuna jätab mulje endise töötaja eelisest.

Kokkuvõttes leidis Patendiamet, et patenditaotluse nr P202100003 tagasilükkamise otsus vastab PatS § 22 lõikele 9, kuna patenditaotleja ja patendivolinik ei kõrvaldanud korduvatele järelepärimistele vaatamata eksperdi nimetatud puudusi ning keeldusid osalemast suulisel menetlusel, mille tulemusena Patendiamet ei saanud lõpetada patenditaotluse eelmenetlust ja anda patenditaotlust ekspertiisi. Patendiamet ei saa nõustuda patenditaotluse avaldamisega, kuna eeltoodud põhjustel on olemas patenditaotluse avaldamist takistavad asjaolud. Lisaks ei ole olnud võimalust kontrollida PatS § 22 lõike 5 punktis 4 ettenähtud prioriteedinõude vastavust patendiseaduse §-s 11 sätestatule ja määrata patenditaotluse avaldamise kuupäeva.

Seisukohale oli lisatud (1) taotlejate taandamisavaldus 31.10.2021; (2) kirjavahetus patendivoliniku ja patendiosakonna juhataja vahel taandamise teemal.

29.04.2022 võimaldas komisjon kaebajal esitada vastuseisukoha hiljemalt 30.05.2022.

3) 30.05.2022 esitas **kaebaja** vastuse. Kaebaja märkis, et ta ei nõustu Patendiameti seisukohtadega, pidades vajalikuks kommenteerida ja ümber lükata Patendiameti poolt esitatud seisukohti, mille kohta esitas kaebaja järgmised punktid.

1. Menetluse käigu kokkuvõttes täpsustas Patendiamet, et 3.08.2021 (esimeses) järelepärimises esitas ekspert taotlusedokumentide puudustele lisaks Patendiameti keelekorrektorite ettepanekud keelekasutuse kohta. Vastavalt Patendiameti poolt koostatud Patenditaotluste ja patentide menetlemise juhiste (www.epa.ee/et/menetlusjuhised/patenditaotluste-ja-patentide-menetlemise-juhised, 2020, edaspidi PPMJ) punktile A.3.4.2 „ei ole otstarbekas nõuda taotlejalt vorminõuete ja õigekeele parandamist, kui leiutiskirjelduse ja patendinõudluse struktuur või sisu vajavad ulatuslikku parandamist.“ Siit järeldub, et ekspert, esitades Patendiameti keelekorrektorite ettepaneku keelekasutuse kohta, leidis, et taotlus vastab kehtestatud sisu- ja vorminõuetele. Vastasel juhul, vastavalt juhendile, oleks ta pidanud enne laskma parandada mittevastavused.

2. Patendiameti seisukohast jääb selgusetuks, miks ekspert jätkas eelmenetlust taotlusedokumentide vorminõuete täitmise põhjalikuma kontrollimisega. Sellist menetluse käiku ei näe ette PPMJ. Seega on põhjendatud kaebuses menetluse käigu suhtes väljendatud kahtlused, sealhulgas ka taotleja usalduse kaotus eksperdi vastu.

3. Lisaks tõi Patendiamet oma seisukohas välja kahtlused prioriteedinõude kohtas, mida ekspert ei ole menetluse käigus kordagi kahtluse alla seadnud (vt allpool).

4. Patendiamet heitis taotlejale ette rahvusvahelise taotluse varjamist. Rahvusvahelise taotluse mainimine järelepärimise vastuses ei ole otseselt seotud kaebuse sisuga, aga siiski, 24.09.2021 järelepärimises, mis on toodud kaebuse lisa 5 punktis 1.11: *Patendiametil on õigus nõuda patenditaotlejalt tema analoogsete patenditaotluste kohta teiste riikide patendiametite otsuste koopiad ja vahetada teiste riikide patendiametitega teavet patenditaotluse kohta (seaduse § 23 lg 3). Ekspert soovib teada, kas sellele leiutisele olete esitanud patendi või kasuliku mudeli taotluse veel mõne teise riigi patendiametile?* Rahvusvaheline taotlus PCT/EE2021/000002 on avaldatud 26.08.2021, seega oli järelepärimise kirjutamise ajaks (24.09.2021) tegemist avaliku teabega. Kas Patendiamet süüdistab taotlejat avaliku teabe varjamises? Lisaks, PatS § 23 lg 3 räägib teistest riikidest, mitte rahvusvahelistest organisatsioonidest. Seisuga 24.09.2021 ei olnud kõnealusele leiutisele esitatud patendi või kasuliku mudeli taotlust mitte ühegi teise riigi patendiametile. Nii sai ka järelepärimises vastatud ja kui eksperdile tuli rahvusvaheline taotlus üllatusena, näitab see pigem eksperdi ebaprofessionaalsust. Patendivoliniku seaduse § 5 lg 1 p 1 kohaselt on patendivolinik kohustatud kasutama teda volitanud isiku huvides kõiki seadusega ettenähtud vahendeid ja viise, säilitades kutseuue ja väärikuse.

5. Patendiamet väitis, et suuliseks menetluseks määratud aeg vastab PatS § 29² lõikele 4. Kaebuses ei ole seda kuupäeva vaidlustatud. Valesti oli määratud suulise menetluse kutsele vastamise aeg, mis PatS § 25¹ kohaselt ei saa olla lühem kui kaks kuud. Ekspert saatis kutse suulisele menetlusele 20.10.2021 ja palus vastata hiljemalt 2.11.2021. See tähtaeg on lühem kui kaks kuud ja ei vasta patendi-seaduse nõudele.

6. Patendiamet nimetab taotleja 31.10.2021 saadetud eksperdi taandamise avaldust paljasõnaliseks. Paraku ei õigusta see Patendiameti käitumist, kus patendiosakonna juhataja andis eksperdi taandamise avalduse vastamiseks eksperdile, kelle taandamist paluti. Patendiamet lisas dokumendina taotlejat abistanud patendivoliniku 1.12.2021 meiliga saadetud avalduse patendiosakonna juhatajale vanemeksperdi taandamiseks Patenditaotluse P202100003 menetlemisel (Patendiameti 29.04.2022 seisukoha lisa 2). Selles dokumendis on välja toodud eksperdi poolt järelepärimistes tehtud vead, kirjeldatud põhjalikult eksperdi pahatahtlikku käitumist, viidatud eksperdi ebakompetentsusele ja taotleja tajule Patendiametist kui ametnike ringkaitset ja bürokraatiat omava asutusena. Nagu Patendiamet on seisukoha viimases lõigus välja toonud, on taotlejat abistanud patendivolinik Patendiameti endine töötaja. Endise Patendiameti töötajana on ta „kergelt üllatanud“ eksperdi käitumise ja taotlejatesse suhtumise peale, kahtlustades eksperdi mõõdukatega manipuleerimises, ning pidas vajalikuks Patendiametit sellest informeerida. Nimetatud dokument on saadetud Patendiosakonna juhataja avalikule meiliaadressile, koopia-reale on pandud vanemeksperdi ja üks taotleja esindajatest. Selle dokumendi valguses, sisaldades viidatud põhjendusi, ei saa taotleja poolt esitatud eksperdi taandamise avaldust kuidagi nimetada paljasõnaliseks. Kuigi eelnimetatud dokument oli saadetud ka vanemeksperdile, kelle käes oli taotluse toimik,

ei olnud patendivoliniku kirja taotlusele, kui taotluse dokumenti, toimikusse lisatud. Kaebaja käis taotluse dokumentidega tutvumas 11.02.2022 (kaebaja lisa 14). Kaebaja lisas, et ka nimetatud dokument jäi Patendiameti poolse tähelepanuta ja vastuseta, kui välja arvata volituse küsimus. Volikirja saatis patendivolinik kohe, kui Patendiamet seda küsis, mis nähtub ka Patendiameti seisukohast. Patendiamet on maininud, et „...ühes varasemas kirjas on [patendivolinik] maininud, et taotleja ei ole soovinud, et ta taotlejat Patendiametis esindaks,...“ Paraku ei ole seda kirja tõendina lisatud. Sellest kirjast on lause kontekstist välja võetud. Tegemist on kirjaga, kus patendivolinik tegi taotleja nimel toimingut Patendiametis, kuid lisas juurde palve ennast volinikuks mitte märkida. Seda põhjusel, et Patendiamet saadab siis kõik dokumendid paber kandjal patendivolinikule, mille siis viimane peab sisse skaneerima ja taotlejale tutvumiseks saatma. Taotlejale on see põhjendamatult lisakulu.

7. Patendiamet märkis oma seisukohas, et „*Samas oli jätetud taotlejale võimalus ise loobuda oma paljasõnalisest nõuetest ja nõustuda tulema siiski suulisele menetlusele ... Ekspertil oli taotlejaga ka telefonikõne, et suuline menetlus võib siiski toimuda. Kuna seda ei juhtunud jäi jõesse järelepärimine tagasilükkamise eelotsuse vormis.*“ Kahjuks on toodud väide paljasõnaline. On küll tõsi, et ekspert soovis taotlejat 2.11.2021 telefoni teel kätte saada. Kuna taotlejal oli päev täis koosolekuid, ei olnud tal võimalik eksperdi kõnedele vastata. Samal õhtul saatis ekspert taotlejale e-kirja teatega suulise menetluse toimumisest. 3.11.2021 tegi ekspert tagasilükkamise eelotsuse. Seda sündmuste käiku on kirjeldatud Patendiameti poolt lisas 2 lisatud dokumendis. Samuti jääb õiguslikult arusaamatuks Patendiameti tegevus peale tagasilükkamise eelotsuse tegemist. Patendiamet heitis ka taotlejale ette, et viimane loobus suulisest menetlusest. Kuna taotluse tagasilükkamise eelotsus tehti enne suulise menetluse toimumise aega (suuline menetlus pidi toimuma 20.12.2021, tagasilükkamise eelotsus tehti 3.11.2021), siis sisuliselt see eelotsus tühistas suulise menetluse. Teiseks on suuline menetlus taotlejale ajaliselt ja rahaliselt koormav ning seda peaks kasutama leiu sisu puudutavate küsimuste lahendamiseks. Suulisel menetlusel osalevad Patendiameti poolt patenditaotluse ekspertiisi läbiviiv ekspert, patendiosakonna juhataja, patendiosakonna juhtivekspert, patendiosakonna nõunik ja protokollijana patendiosakonna juhtivspetsialist. Arvestades suulisel menetlusel Patendiameti poolset töötajate hulka taotleja ja/või taotleja esindaja vastu, toimub suulisel menetlusel ainult Patendiameti seisukohtade põlistamine. Nõuda suulist menetlust vorminõuete selgitamiseks Patendiameti pikaajalisele eksperdile, tänasele patendivolinikule, on ebamõistlik nii Patendiameti töötajate tööaja kasutamisest lähtudes kui ka taotleja huvidest lähtudes.

8. Patendiamet heidab volinikule ette, et viimane ei teinud konstruktiivseid ettepanekuid menetluse jätkamiseks. Selle seisukohaga ei saa nõustuda. Taotleja ja patendivolinik juhtisid korduvalt vanemeksperdi ja Patendiameti tähelepanu vigadele ekspertiisis ja eksperdi nõuete arusaamatusele (kaebuse lisad 5–9 ja Patendiameti 29.04.2022 seisukoha lisa 2). Jääb mulje, et Patendiamet ei ole saanud kaebuse sisust aru. Kaebus on esitatud põhjusel, et eksperdi poolt esitatud nõudmised olid nii taotlejale kui ka taotlejat nõustanud patendivolinikule arusaamatud. Ekspert ei toonud välja nõudmiste seost õigusliku alusega. Seega ekspert ei andnud võimalust nõudmisi täita.

9. Kaebaja on seejärel vastanud Patendiameti seisukohale kohaldatava õiguse küsimuses. Patendiamet on sedastanud, et riigisisese patenditaotluse menetluse suhtes kehtib patendiseadus ja selle alusel antud määrused, ametisisesed juhised ning rahvusvahelised kokkulepped riigisiselt kohaldatavas ulatuses. Kaebaja pidas vajalikuks täpsustada, mis on rahvusvahelised kokkulepped ja kuidas on need riigisiselt kohaldatavad. Põhiseaduse § 123 kohaselt „*Eesti Vabariik ei sõlmi välislepinguid, mis on vastuolus põhiseadusega. Kui Eesti seadused või muud aktid on vastuolus Riigikogu poolt ratifitseeritud välislepingutega, kohaldatakse välislepingu sätteid.*“ Eesti Vabariigi põhiseaduse kommenteeritud väljaande § 123 p 9 sätestab üheselt: „*Seaduse ja muu õigusakti vastuolu korral Riigikogu ratifitseeritud välislepinguga on õigusakti kohaldamata jätmata õigustatud ja kohustatud iga organ, kelle funktsiooniks on seaduse rakendamine (seega nii õigustmõistva kui ka täidesaatva riigivõimu organ). Riigikogu ratifitseeritud välislepinguga vastuolus oleva seaduse kohaldamata jätmisel ei ole tegemist seaduslikkuse printsiibi eiramisega, sest seadusega vastuolus oleva välislepingu kohaldamine põhineb selle ratifitseerimisel Riigikogu poolt seadusandlikus korras. Kehtiva õiguse hulgast kohaldatava normi valimine on õiguse rakendamise lahutamatu osa.*“ Riigikogu poolt on näiteks ratifitseeritud PCT (www.riigiteataja.ee/akt/24617) ja Pariisi konventsioon (www.riigiteataja.ee/akt/24616). Eraldi teema on Eesti Vabariigi liitumine Euroopa patentide väljaandmise konventsiooniga (Euroopa patendikonventsioon e EPC) 1.07.2002, mis on harmoneeritud siseriikliku õigusega ja mis ei ole otse kohaldatav. Samas püüab Patendiamet kohaldada antud vastuses just EPC-d prioriteediküsimuses otse (vt allpool). Lisaks kohalduvad muud asjakohased seadused ja määrused vastavalt asjaoludele, sh HMS, ATS ja

patendivoliniiku seadus. Patendiamet on ka märkinud, et „*Muuhulgas tähendab see ka seda, et taotlejaga suheldes eeldatakse, et taotlejal on selge patendialaste õigusaktide sätete tähendus ja seda ei pea nullist peale selgitama hakkama.*“ Paraku on see väide alusetu. Selle alusel ei saa väita, nagu puuduks Patendiametil kohustus nõude esitamisel viidata õigusnormile ja välja tuua nõude seost õigusnormiga. Patendiameti tänane praktika, kus taotlejat sisuliselt sunnitakse patendivoliniiku palkama, on taotlejat diskrimineeriv. Samuti on ekslik väide, et „*käesoleval ajal Eestis patendivoliniike koolitussüsteem puudub*“. Patendivoliniikuks saamise kord ja koolitus on määratud patendivoliniiku seaduse ja Patendivoliniike Koja täiendusõppe aluste ja korraga. Mis puudutab patendivoliniiku arusaamist patendiõigusest, siis nagu Patendiamet oma seisukohas enne kokkuvõtet õigesti märgib, on patendivoliniik varasem Patendiameti töötaja, töötades ajavahemikul 2000 kuni 2007 Patendiametis, sellest viimased 6 aastat eksperdi ja vanemeksperdi ametikohal ehituse, mehaanika ja tehnoprotsesside ekspertiis, ja kelle tööülesannete hulka kuulus muuhulgas leiutiskirjelduste vastavuse kontrollimine sisu- ja vorminõuetele. Kas Patendiamet soovis märkida, et nende eksperdid on ebapädevad?

10. Taotluste sõltumatust käsitledes on Patendiamet viidanud Pariisi konventsioonile, väites, et „*patenditaotluse menetlus on sõltumatu patentidest, mis on saadud sama leiutise kohta teistes riikides*“. Tuleb märkida, et kaebaja ei ole vaidlustanud Pariisi konventsiooni artikli 4 bis lõike 1 kehtivust. Nimetatud artikli lõike 1 sätestab sõltumatuse patentidest, mis on esitatud liidu eri riikides. Kaebaja on viidanud PCT-le, mis on Riigikogu poolt ratifitseeritud välisleping, mille vastuolu korral patendiseaduse ja selle alusel välja antud aktidega kohaldub PCT.

11. Kaebuses toodud viide rahvusvahelisele taotlusele on ajendatud PPMJ punktist A.3.3.1., so tekstidokumentide ja jooniste vormistamise üldnõuetest, kus on toodud: „*Patenditaotluse tekstidokumentide vormistamise üldnõuded on rahvusvaheliselt ühtlustatud. Ühtlustamise alus on [PLT]. Riigisiseste patenditaotluste dokumentide vormi ja sisu suhtes kohaldatakse PLT artikli 6(1)(i) kohaselt rahvusvaheliste taotluste kohta sätestatud vormi- ja sisunõudeid (PCT-R reegel 11). Nimetatud rahvusvaheliste kokkulepete sätted on kehtestatud PSV 6. jaos.*“ Juhul kui rahvusvaheline otsinguamet ehk *International Searching Authority* (ISA) on EPO, siis rahvusvahelise taotluse esitamisel EPOsse EPO enam uut otsingut ei tee. Ekspertiisi käigus arvestab EPO tehtud otsinguaruande ja kirjaliku arvamusega. Patendiameti väide, et „*Nende jaoks oluline on leiutise objektide arv (ühtsus), sest sellest sõltub otsingutasu*“ on ebaõige ja halvustav. PCT artikli 17 (Rahvusvahelise otsinguameti menetlus) lõike 1 sätestab, et „*Rahvusvahelise otsinguameti menetlus peab juhinduma käesoleva lepingu ja juhendi sätetest ning Rahvusvahelise Büroo poolt nimetatud ametiga käesoleva lepingu ja juhendi kohaselt sõlmitud lepingust.*“ Kaebaja viitas ka *Regulations under the Patent Cooperation Treaty*’ile (www.wipo.int/pct/en/texts/rules/rtoc1.html) ja *PCT International Search and Preliminary Examination Guidelines*’ile (www.wipo.int/export/sites/www/pct/en/texts/pdf/ispe.pdf), et kummutada Patendiameti väidet, nagu otsingu tegemisel ei analüüsita nõudluse ega kirjelduse koostamise nõuetele vastavust. Otsingu juurde kuulub otsinguameti (ISA) kirjalik arvamus (*Written Opinion of the International Searching Authority*), kus tuuakse välja puudused leiutises. Konkreetselt *PCT International Search and Preliminary Examination Guidelines*’i punkt 17.09 (iii) kohustab kirjaliku arvamuse kirjutamisel kontrollima rahvusvahelise taotluse vormi ja sisu vastavust määruse (*Rules*) punktidele 5–11, mille nõuded on sarnased Eestis kehtiva PSV nõuetega. Kaebaja esitas ka paar illustreerivat näidet kirjalikust arvamusest, kummutamaks Patendiameti seisukohta, justkui rahvusvahelisele taotlusele sisu- ja vorminõuete kontrolli ei tehta: WO2018050198, kus punktis 2.1 on viidatud tehnika taseme mittevastavusele PCT määruse p 5.1 (a) (ii); ja WO2017194069, kus VIII osas on toodud 3 lehekülge puuduste kirjeldusega. Taotleja esitas PCT taotluse põhjal Euroopa patenditaotluse. Euroopa patenditaotluse menetlus põhines PCT *Written opinion*il, kus oli vaja parandada seal toodud puudused, misjärel anti välja Euroopa patent (register.epo.org/application?number=EP17726189&lng=en&tab=doclist). Küsimus ei ole siin, nagu peaks Patendiamet lähtuma oma otsuste tegemisel rahvusvahelisest menetlusest, vaid selles, et Maailma Intellektuaalomandi Organisatsioon (WIPO) ja ISA, kontrollides taotlust ja kirjutanud kirjaliku arvamuse, ei leidnud taotluses puudusi. Eesti Patendiamet, kontrollides samadel alustel, mis eelnimetatud ametid, leiab taotlusest vea, mis ei võimalda taotlust avaldada. Taotlus on eelmenetluse faasis, kus toimub vorminõuete kontroll. PCT artikkel 27 (Rahvuslikud nõuded) 1. lõikes on sätestatud: „*Ükski rahvuslik seadus ei või kehtestada rahvusvahelise taotluse vormile või sisule eri- või lisanõudeid peale käesolevas lepingus ja juhendis sätestatud*“. Kuna riigisisesele patenditaotlusele tehakse ekspertiis samadel alustel kui riigisisesse faasi esitatud rahvusvahelisele taotlusele, siis kehtib see nõue *per se* riigisisese taotluse menetluses. Vastasel juhul toimub riigisisese taotleja ebavõrdne kohtlemine võrreldes rahvusvahelise taotluse riigisisesse faasi esitatud taotluse taotlejaga.

12. Kaebaja juhtis tähelepanu, et prioriteedi teema antud kujul ei ole otseselt seotud kaebusega. Esmasel andmete kontrollil Patendiameti poolt oli prioriteedinõue määratud ja kehtiv. Kui hilisema ekspertiisi käigus selgub, et prioriteet ei vasta nõuetele, saab selle tühistada. Pigem jääb antud juhul mulje, nagu Patendiamet otsiks õigustust taotluse prioriteedist tuleneva avaldamise tähtsaja täitmata jätmisele. Patendiameti seisukohas on kirjutatud: „*Prioriteedinõuet saab tunnistada, kui patendinõudluse punkt, mille suhtes prioriteeti soovitakse koosneb, üksnes prioriteetse taotluse tunnustest ja ei sisalda uusi ega mõne muu taotluse tunnuseid*“. Paraku ei ole Patendiamet ära toonud selle nõude õiguslikku alust. Kaebajale teadaolevalt tuleb selline prioriteedinõue EPO suure apellatsioonikoja otsusest asjas G0002/98 (www.epo.org/law-practice/case-law-appeals/recent/g980002ex1.html), mis põhineb EPC art 87 lõikes 1 viidatul. Eesti patendiseaduses puudub EPC art 88 lõikele 4 sarnane säte, mis ütleb, et „*kui teatud leiutise elemendid, millele taotletakse prioriteeti, ei esine eelmises taotluses sõnastatud patendinõudluse hulgas, võib prioriteedi siiski anda tingimusel, et eelmise taotluse dokumentides tervikuna on need elemendid konkreetselt välja toodud*“. Seega see nõue Eestis ei kehti, kuna EPC Eestis otse ei kehti. Eestis on prioriteedi aluse määramiseks patendiseadus ja Pariisi konventsioon, mille artikkel 4F ütleb: „*Mitte ühelgi liidu liikmesriigil ei ole õigust lükata tagasi prioriteedinõuet või patenditaotlust /.../ sel alusel, et patenditaotlus, milles nõutakse ühte või mitut prioriteeti, sisaldab ühte või mitut osa, mis ei esinenud selles või nendes taotlustes, mille alusel prioriteeti taotletakse, tingimusel, et mõlemal juhul oli olemas leiutise ühtsus riigi seaduse kohaselt. Nendele osadele, mida ei esine taotluses või taotlustes, mille alusel prioriteeti taotletakse, tekib prioriteediõigus järgneva taotluse esitamisel üldiste tingimuste kohaselt*“. Selle artikli valguses on lubatud prioriteedi alusel esitatud taotluse täiendamine kaotamata õigust prioriteedile. Samasisulise prioriteedinõude selgituse, nagu Patendiamet oma seisukohas on esitanud, esitas ka juhtumiga mitteseotud Patendiameti peaekspert ühe teise taotlusega seotult, põhjendades oma nõuet veendumusega (lisatud meilivahetus lisa 12 teine lause ja ka peaekspertidele esitatud küsimus, meilis allpool). Kahetsusväärne on Patendiametis juurdunud praktika, kus osa Patendiameti töötajaid ei pea vajalikuks oma nõudeid põhjendada õigusnormidega (ATS § 50, HMS § 56), samuti ei peeta vajalikuks tuua välja nõude seost õigusnormiga (HMS § 56).

13. Patendivoliniku volituste küsimuses juhtis kaebaja tähelepanu, et volikirja teema ei ole seotud kaebusega. Patendiamet on korduvalt viidanud, nagu oleks patendivolinik tegutsenud volitusteta. Sellega ei saa nõustuda. Patendivoliniku seaduse § 3 lg 13 sätestab, et „*patendivoliniku puhul, kes esindajana teeb toiminguid või osaleb menetluses Patendiametis või tööstusomandi apellatsioonikomisjonis, eeldatakse esindusõiguse olemasolu*“. Volikirja teemat on käsitletud ka patendivolinike ja patendi-osakonna leiutistealasel ümarlaval 17.04.2019, mille protokoll (lisa 13) p 3 väljavõtte on järgmine: „*3. Volikirjad. Raul Kartus andis Patendiameti poolse selgituse. Patendivoliniku seaduse muudatuses on säte, et patendivoliniku puhul, kes esindajana teeb toiminguid või osaleb menetluses Patendiametis või tööstusomandi apellatsioonikomisjonis, eeldatakse esindusõiguse olemasolu. Vastavusse viidi kaubamärgiseadus ja tööstusdisaini kaitse seadus, aga patendiseadust ja kasuliku mudeli seadust ei ole muudetud. Patendiamet palus ministeeriumilt selgitust, kas patendivolinikel tuleb patendi ja kasuliku mudeli taotluse puhul endiselt volikiri esitada. Ministeerium on arvamisel, et pole vaja ja vastavad muudatused tahetakse lähiajal viia sisse ka patendi- ja kasuliku mudeli seadusesse. Seega oleme majasiseselt kokku leppinud, et uute taotluste puhul volikirja ei küsi. Volikirja esitada võib ikka, samuti on meil õigus esindusõiguse olemasolus kahtlemise korral patendivolinikult volikirja esitamist nõuda. Kahtluse korral küsitakse volikirja koos selgitusega, miks kahtlus on tekkinud. Kui volikiri esitatakse, siis tegutseme selle järgi. Volikirja ei küsi alates 29.03.2019 esitatud taotluste puhul. Kui varem on antud volikirja esitamise tähtaeg siis peab volikirja ka esitama. EP jõustamisega on samamoodi, kui on esitatud pärast 29.03.2019, siis me volikirja ei küsi.*“

Patendivoliniku seaduse § 3 lg 11 sätestab, et „*kui seadusega on ette nähtud, et patendivolinik võib esitada volikirja pärast toimingu tegemist, loetakse volituse andmise päevaks toimingu tegemise päev, sõltumata volikirja allkirjutamise päevast*“. PSV § 22 lg 5 võimaldab volikirja esitamist pärast toimingut. Volikiri sai esitatud koheselt peale vastava nõude saamist. Nõue volikiri esitada tuli Patendiametist 13.12.2021, taotleja allkirjastas volikirja 14.12.2021, mis esitati ka koheselt Patendiametisse. Seega, tuginedes eeltoodule, on kõik patendivoliniku poolt tehtud toimingud kui volitatud esindaja poolt tehtud toimingud, seda olenemata tehtud toimingu kuupäevast.

Patendiamet oma seisukohas on süüdistanud patendivolinikku eelise kasutamises. Endise Patendiameti töötajana on patendivolinikul paratamatult eelis. Ta tunneb töötajaid ja ameti töökorda. Samas ei saa nõustuda, et eksperdi tegevuse peale kaebuse kirjutamine patendiosakonna juhatajale, kasutades avalikku meiliaadressi, pannes koopiareale vanemeksperdi ja taotleja esindaja (Patendiameti

29.04.2022 vastuse lisa 2), on eelise kasutamine. Patendiamet ei ole välja toonud, milles nende arvates eelise kasutamine seisnes.

14. Kaebaja tõi ka välja vastuolud Patendiameti seisukohtades. Patendiamet väitis muuhulgas: „*Konkreetsed teostusnäite puudumine ei võimalda kindlaks teha, millised on leiutise olulised tunnused. Seda enam, et leiutise olemuse osas toodu ei ole vastavuses patendinõudlusega, eelkõige selle sõltumatu punktiga. Oluliste tunnuste määramist ei võimalda ka see, et leiutiskirjeldus ei sisalda leiutise eesmärgiks olevat tehnilist tulemust ning ei selgita tunnuste ja tehnilise tulemuse vahelist põhjuslikku seost. Elektriseadmete kiirpaigaldamise võimaldamine on ühine nii taotletavale kui tuntud süsteemile*“. Samas väitis Patendiamet: „*Rahvusvaheline otsinguamet kontrollib taotlust niipalju, kui on vajalik tehnika taseme otsingu tegemiseks*“. Järelikult loetletud puudused ei olnud takistuseks ISA-I tehnika taseme otsingu tegemisel. Jääb arusaamatuks, kuidas on võimalik leiutise olulisi tunnuseid kindlaks tegemata teha tehnika taseme otsing. Seega ei saa nende puudustega nõustuda. Amet on tunnistanud: „*Küsimus ei ole selles, et ekspert või vastava ala asjatundja ei saa aru suhteliselt lihtsast tehnilisest lähendusest,...*“. Seega ei ole viidatud puudused sisulised. Lisaks, ekspert ei ole menetluse käigus kordagi viidanud nõudluse ebaselgusele, mis on ka välja toodud kaebuses.

PatS § 10 lg 1 näeb üheselt ette, et *patendikaitse sisu ja ulatus määratakse kindlaks patendinõudluse sõnastusega. Patendinõudluse sõnastuse tõlgendamise aluseks on vastava ala asjatundja teadmiste tase patenditaotluse esitamise ajal. Patendinõudluse sõnastuse tõlgendamisel kasutatakse leiutiskirjeldust, jooniseid ja muud illustreerivat materjali*. Seega ei ole leiutiskirjeldus iseseisev objekt, vaid leiutiskirjeldus on vahend patendinõudluse tõlgendamiseks. Kui nõudluses puuduvad selguse probleemid, millele ei ole viidanud ei ekspert järelepärimistes ega ka Patendiamet esitatud seisukohas, siis ei saa olla vigu ka leiutiskirjelduses. Vastasel juhul oleks ka nõudluses selguse probleemid. Ehk kui nõudlus oli eksperdile selge ja arusaadav, samuti oli arusaadav „*suhteliselt lihtne tehniline lahendus*“, siis taotlusele negatiivse otsuse tegemine ei ole põhjendatud.

Patendiamet on oma seisukohas jätanud tähelepanuta kaebuses toodu: „*Leiutiskirjelduse teostusnäite osa tekst on identne sama eksperdi poolt kasuliku mudeli tunnistuse saanud kasuliku mudeli nr EE01526U1 (U202000017) tekstiga ja sama eksperdi poolt avaldatud varasema patenditaotluse P202000004 (lisa 10) tekstiga. Lisandunud on lülitid ja elektriskeemid. Nimetatud taotluste puhul ekspert ei näinud vastuolu [PSV] nõuetega*“.

Eeltoodust tulenevalt jäi kaebaja oma nõude juurde.

Vastusele oli lisatud (12) meilivahetus Patendiameti peaeksperdiga; (13) ümarlaua protokoll ja (14) toimikuga tutvumine.

Komisjon võimaldas 31.05.2022 Patendiametil esitada seisukoha hiljemalt 1.07.2022.

4) 20.06.2022 esitas **Patendiamet** seisukoha. Selles oli märgitud, et Patendiamet esitas 29.04.2022 oma seisukoha kaebuse nr 2107 kohta. Patendiamet vaidles kaebusele vastu ja leidis, et patenditaotluse tagasilükkamine PatS § 22 lõike 9 alusel on seaduslik ja põhjendatud, kuna patenditaotleja ja patendivolinik ei kõrvaldanud korduvatele järelepärimistele vaatamata eksperdi nimetatud puudusi ning keeldusid osalemast suulisel menetlusel, mille tulemusena Patendiamet ei saanud lõpetada patenditaotluse eelmenetlust ja anda patenditaotlust ekspertiisi. Patendiamet ei saa nõustuda patenditaotluse avaldamisega, kuna patenditaotluse eelmenetlust ei olnud võimalik lõpetada ja patenditaotlus sisaldab avaldamist takistavad asjaolud. Lisaks ei ole olnud võimalust kontrollida PatS § 22 lõike 5 p-s 4 ettenähtud prioriteedinõude vastavust PatS §-s 11 sätestatule ja määrata patenditaotluse avaldamise kuupäeva. Patendiamet jäi 29.04.2022 seisukohtade juurde patenditaotluses sisalduvate puuduste ja 20.10.2021 esitatud suulise menetluse kutse eiramise suhtes.

Samas, arvestades, et patenditaotlus on avaldamata, mis võimaldab algselt esitatud materjali alusel parandada taotlust ja viia see vastavusse vormi ja sisu nõuetega, oli Patendiamet jätkuvalt nõus, et kui taotleja seda soovib ja komisjon võimalikuks peab, jätkata patenditaotluse menetlust, alustades seda PatS § 29² lõikes 1 sätestatu kohasest suulisest menetlusest. Taotlejal tuleb arvestada sellega, et kui taotlus avaldatakse, siis muudatuste ja paranduste tegemine on oluliselt piiratum. PatS § 25 lõike 4 kohaselt ei saa pärast patenditaotluse avaldamist patenditaotleja teha patendikaitse ulatust laiendavaid parandusi ja täiendusi. Enne avaldamist võib seda teha, arvestades sama paragrahvi lõikes 1 sätestatut.

Patendiamet lisas kommentaarid kaebaja 30.05.2022 vastuse mõnede seisukohtade suhtes.

Punktis 1 tõstatatud küsimuses (keelekorrektorite ettepanekud keelekasutuse kohta) võib nõustuda kaebaja seisukohaga, et rohkem tuleks arvestada PPMJ punktis A.3.4.2 antud soovitusel selle kohta, millal on otstarbekas keelekorrektuuri teha. Rohkem tuleb ilmselt tähelepanu pöörata taotlustele, mida ei ole esitatud patendivoliniku poolt. Praeguse praktika kohaselt tehakse keelekorrektuur enamasti kohe, kui taotlus on menetlusse võetud. Keelekorrektuuri üldist praktikat võiks muuta ja seda teha ulatuslikumaid parandusi nõudvate taotluste puhul enne avaldamist.

Punktis 3 nimetatud kahtlust prioriteedinõude osas ei ole ekspert käsitlenud seetõttu, et eelmenetluse käik ei jõudnud patendinõudluse vorminõuete täitmiseni. Teatavasti määrab patendinõudlus leiutise olemuse. Patendinõudluse, täpsemalt selle sõltumatu punkti sõnastusest sõltub prioriteedinõude põhjendatus. Seda oleks suulisel menetlusel käsitletud (prioriteedinõude esmane kontroll puudutab ainult seda, et taotluse esitamise ja varasemate taotluste esitamise kuupäevade vahe ei ületaks 12 kuud; ülejäänud küsimuste suhtes pakub Patendiamet taotlejale ja patendivolinikule üldises korras antavat tasuta konsultatsiooni).

Punktis 4 käsitletud PCT taotlusest mitteteavitamine näitab üksnes seda, et taotleja või patendivolinik ei olnud koostööaldis. Patendiameti tegelik huvi oli ikkagi mõne teise riigi riigisisese taotluse olemasolu.

Punktis 5 kaebaja poolt esitatud väide (viidates PatS § 25¹ lg 1), nagu ei tohiks Patendiamet küsida taotlejalt, millal ta saab suulisele menetlusele tulla enne 2 kuu möödumist kutse esitamisest, on vale. Patendiseadus ei sätesta, millise aja jooksul võib või tuleb PatS § 29² lõikes 3 nimetatud suulise menetluse aeg kokku leppida. Igal juhul ei kohaldu sellele tähtaegade määramine vastavalt PatS §-le 25¹ lg1. Kui kokkulepitud aja pakkumisele kohalduks PatS § 25¹ lg 1, siis tuleks mõlemat 2-kuulist minimaalset tähtaega arvestada suulise menetluse kutse kuupäevast. Tekiks ebaloogiline olukord, et kokkulepitud aja pakkumise kirja võib väljastada kõige varem samal päeval kui vastavalt PatS §-le 29² lõikele 4 võib määrata suulise menetluse toimumise.

Punkti 6 puhul tuleb arvestada, et patendivoliniku enda sõnul ei olnud tal eksperdi taandamise esimese kirja ajal selleks patenditaotleja volitust. Saanud sellise kirja, kuigi see ei olnud volitatud isikult, on loomulik, et osakonna juhataja päris enne otsustamist eksperdilt aru põhjuste kohta ja tutvus eksperdi ning taotleja vahelise kirjavahetusega. Osakonnajuhataja, olles patendinduse valdkonnas tippspetsialist, ei vaja taandamise otsuse tegemiseks väljastpoolt Patendiametit tulevaid suuniseid. Eksperdi väidetavale suhtumisele tähelepanu juhtimist sisaldavate kirjade saatmine esindajaks mitte oleva patendivoliniku poolt patenditaotluse menetlemise käigus ei ole patendiseaduse taotluse menetlust puudutavate sätete kohaselt ette nähtud. Selgitus, et kui patendivolinik on volitatud, siis saadab Patendiamet kõik dokumendid paber kandjal patendivolinikule, ei pea paika. Patendiamet saadab kõik kirjad kirjavahetuse aadressile ja kui seda ei ole määratud, siis taotleja aadressile.

Punktis 7 nimetatud 20.12.2021 toimuma pidanud suulise menetluse kohta selgituseks niipalju, et eelneva kirjavahetuse kohaselt oli eksperdil veendumus, et taotleja kavatseb suulise menetluse kutset eirata. Pealegi oli olemas taotleja (patendivoliniku nõuandel) nõue suuline menetlus tühistada. Seetõttu koostas ekspert patenditaotluse tagasilükkamise eelotsuse enne, kui välja pakutud suulise menetluse aeg oli kätte jõudnud. Mis puudutab väidet, et suuline menetlus on taotlejale ajaliselt ja rahaliselt koormav ning seda peaks kasutama leiutise sisu puudutavate küsimuste lahendamiseks, siis sellega ei saa nõustuda. Esiteks puudub suulisel menetlusel riigilõiv. Küsimuse alla tulevad ainult taotleja kohale ilmumise seotud kulud ja patendivoliniku tasud, kui kasutatakse patendivoliniku teenust. Teiseks, kuna suulisel menetlusel osaleb Patendiameti poolt mitu eksperti, siis pigem on kindel, et raskuste korral menetleva eksperdiga suhtlemisel saavad teised eksperdid aidata. Kolmandaks, suuline menetlus on kõige kiirem ja taotlejale kõige vähem vaevanõudev viis eelmenetluses avastatud puuduste selgitamiseks. Suulises menetluses selgitatakse taotlejale suusõnaliselt ja koostatakse kirjalik protokoll, kus on kirjas kõik, mida taotleja peab tegema taotluse sisu- ja vorminõuete täitmiseks. Ilmselt praegune vaidlus on taotlejale lõppkokkuvõttes kulukam, kui oleks olnud osalemine 20.12.2021 või hiljem toimuma pidanud suulisel menetlusel.

Lisaks punktis 8 mainitule selgitas Patendiamet, et kui taotlejal ja patendivolinikul tekib raskusi patendiseaduse ja määruste sätete tõlgendamisel, siis on võimalik tulla tasuta konsultatsioonile, taotleda ise

suulist menetlust ja tulla suulisele menetlusele, kui Patendiamet peab seda põhjendatuks. Järelepärimiste esitamise käigus ei ole võimalik õigusaktide sätete mõtet selgitada ja taotlejat ning patendivoliniku õpetada.

Punkti 9 suhtes pidas Patendiamet vajalikuks mainida, et riigisiseseid patenditaotlusi puudutavate peamiste rahvusvaheliste kokkulepete nagu Pariisi konventsiooni, intellektuaalomandi õiguste kaubandus- aspektide lepingu (TRIPS), PCT, PLT ja EPC sätteid ei ole otsekohalduvad, vaid neis sisalduvaid nõudeid on arvestatud Eesti siseriiklikes õigusaktides. Patendikaitse valdkonnas on otsekohalduvad Euroopa Liidu (EL) määrused, nagu näiteks täiendava kaitse määrus. Patendiamet ei ole oma menetlustes seni leidnud riigisiseste õigusaktide sätteid, mis oleks vastuolus rahvusvaheliste kokkulepetega.

Punkti 10 kohta kommenteeris Patendiamet, et PCT kohaldub rahvusvahelistele taotlustele ja riigisisesse menetlusse saabunud taotlusele selle menetlusse võtmisel. PCT nõuded ei kohaldu riigisiseste taotluste vormi kohta (vt PCT art 27(5)), vaid need ühtlustati PCT nõuetega Eesti omal initsiatiivil patendiseaduse ja taotluste vormi- ja sisunõuete määruste väljatöötamisel ja vastuvõtmisel. Nagu kaebaja ise punktis 11 mainis, kohaldatakse riigisiseste patenditaotluste dokumentide vormi ja sisu suhtes rahvusvaheliste taotluste kohta sätestatud vormi- ja sisunõudeid PLT artikli 6(1)(i) kohaselt, kuid tegemist ei ole PCT ega PLT otsekohaldamisega. Kohaldamine toimub ikka riigisiseste õigusaktide alusel. Muuseas, PSV kohaldas PCT nõudeid juba enne PLT vastuvõtmist 2000. aastal. Juhul kui ISA on EPO, siis rahvusvahelise taotluse esitamisel EPO-sse ei tee EPO enam uut otsingut juhul, kui taotleja ei ole rahvusvahelises menetluses või EPO menetlusse sisenemisel muudatusi teinud. Üldjuhul taotleja seda ei tee, sest muudatuste tegemisel teeb EPO täiendava otsingu, mille eest tuleb maksta olulise suurusega täiendava otsingu tasu. Ekspertiisi käigus arvestab EPO tööpoolest varem tehtud otsinguaruande ja kirjaliku arvamusega. See tähendab, kui varasema otsingu kohaselt leiutisel puudub uudsus või leiutustase, siis selle teadmisega ekspertiisi alustataksegi. Mis puudutab rahvusvahelise otsingu ja Patendiameti poolt tehtava otsingu erinevust, siis rahvusvaheline otsing kujutab endast üldist tehnika taseme otsingut. Sellele sarnast otsingut teeb Patendiamet tasulise teenusena. Seda tehakse olemasoleva teksti alusel nii nagu ekspert näeb selles kirjeldatud terviklahendust. Patenditaotluse menetlemisel Patendiametis tehtav otsing on mitte üldise ettekujutuse alusel tehnilisest lahendusest vaid konkreetsete vormi- ja sisunõuetele vastavate taotlusdokumentide alusel tehtav otsing uudsuse ja leiutustaseme kindlaksmääramiseks. PCT puhul tähendab see rahvusvahelisele eelekspertiisi tegemist. Seda tehakse siis, kui taotleja on seda nõudnud ja see on oluliselt kallim.

Ülejäänud kaebaja 30.05.2022 vastuse punktides 11 kuni 14 avaldatud kaebaja arvamustel ei ole Patendiameti hinnangul määravat seost patenditaotluse tagasilükkamisega. Seetõttu võivad nii taotleja kui patendivolinik neis punktides tõstatatud küsimustes pöörduda selgituste saamiseks Patendiametisse tasuta konsultatsiooni saamiseks.

21.06.2022 võimaldas komisjon kaebajal esitada vastuseisukoha hiljemalt 22.07.2022. Kaebaja 21.07.2022 avalduse alusel pikendas komisjon vastamise tähtaega kuni 22.09.2022.

5) 22.09.2022 esitas **kaebaja** vastuseisukoha. Kaebaja ei nõustunud Patendiameti seisukohtadega.

1. Kaebaja ei pidanud võimalikuks nõustuda Patendiameti väitega, et patenditaotluse tagasilükkamine PatS § 22 lõike 9 alusel on seaduslik ja põhjendatud. Nagu kaebaja tõi välja kaebuses, on ekspert menetluse käigus korduvalt rikkunud menetluse läbiviimiseks etteantud juhiseid. Ekspert ei ole mitte kordagi taotlejale selgitanud, milles seisneb teostusnäite sisu ebapiisavus või ebaselgus. Seega ei ole taotlejale antud võimalust sisuliselt puudust kõrvaldada (PatS § 22 lg 7). Ekspert ei ole otsuse 2. punktis ära toonud patenditaotluse tagasilükkamisele viinud puuduse õiguslikku alust (ATS § 50) ja on esitanud nõudmisi, mis ei tulene õigusnormidest või on normis ainult soovitusliku iseloomuga, mitte kohustuslikud. Eksperti poolt esitatud nõudmiste mittetäitmise tagajärg on ebaproportsionaalne. HMS § 3 lg 2 kohaselt peab halduse õigusakt ja toiming olema kohane, vajalik ning proportsionaalne seatud eesmärgi suhtes.

2. Kaebaja ei saa nõustuda Patendiameti väitega, nagu ei saaks patenditaotlust avaldada, kuna taotlus sisaldab avaldamist takistavaid asjaolusid. Nagu kaebaja kaebuses välja tõi, on täpselt sama taotluse tõlge inglise keelde esitatud rahvusvahelise taotlusena nr PCT/EE2021/000002, mis on avaldatud 26.08.2021 WO/2021/164839. Patenditaotluse tekstidokumentide vormistamise üldnõuded on rahvusvaheliselt ühtlustatud ja Patendiamet ei ole seda väidet vaidlustanud. Seega puuduvad vaidlusalusel taotlusel avaldamist takistavad puudused.

3. Kaebaja ei saa nõustuda Patendiameti väitega, nagu ei olnud võimalust kontrollida PatS § 22 lõike 5 p-s 4 ettenähtud prioriteedinõude vastavust PatS §-s 11 sätestatule ja määrata patenditaotluse avaldamise kuupäeva. Nagu kaebaja juba varasemalt märkis (30.05.2022 p 12), on esmasel andmete kontrollil Patendiameti poolt prioriteedinõue määratud ja kehtiv. See on näha ka Patendiameti poolt 3.08.2021 esitatud järelepärimisest (kaebuse lisa 4).

4. Patendiametist on väga vastutulelik pakkuda suulist menetlust, kui taotleja seda soovib ja komisjon võimalikuks peab, ja jätkata patenditaotluse menetlust, alustades seda PatS § 29² lõikes 1 sätestatu kohaselt. Siiski ei ole hästi aru saada, kas see on Patendiameti nõustumine kaebaja seisukohtadega või on see Patendiameti ettepanek kaebajale võtta tagasi kaebus, misjärel Patendiamet võtab tagasi patenditaotluse tagasilükkamise otsuse ja menetlus saab jätkuda PatS § 29² lõikes 1 sätestatu kohase suulise menetlusega. See ettepanek sellisel kujul on huvitav. Arusaamatu on, kuidas mõtleb Patendiamet suulise menetlusega jätkata, kui Patendiamet ei ole isegi kirjalikus menetluses, Patendiameti 24.01.2022 tehtud ja käesoleva vaidluse põhjustanud otsuses ja käesolevas menetluses esitanud õiguslikke aluseid, mis toetaks Patendiameti seisukohti. Kaebaja tuletas Patendiametile meelde, et kaebus tekkis seetõttu, et vaidlustatud otsuse põhjenduse viiest punktist neljas ei olnud välja toodud õiguslikku alust. Menetluse käigus oli oluliselt moonutatud PSV nõudeid, näitamata oli nõude õiguslik alus ja selle seos nõudega ning ekspert tegi omakasupüüdlikke ettepanekuid, millele sai tulutul patendiosakonna juhataja tähelepanu juhitud. Mis puudutab Patendiameti hoolitsevat suhtumist, nagu võiks avaldamata taotlusesse sisse viia parandusi, mida ei saa sisse viia avaldatud taotlusesse, siis see on suuresti eksitav. PatS § 25 lõike 4 kohaselt ei saa pärast patenditaotluse avaldamist patenditaotleja teha patendikaitse ulatust laiendavaid parandusi ja täiendusi. See on ka ainus erinevus avaldatud ja avaldamata taotluse vahel. Vastavalt WIPO poolt saadetud otsinguaruandele tuleb kõnealuse patenditaotluse kaitse ulatust oluliselt kitsendada, et taotlus vastaks patentsuse kriteeriumidele.

5. Patendiamet küll tõdeb, et kaebaja 30.05.2022 vastuse punktis 1 tõstatatud küsimuse puhul tuleks rohkem arvestada PPMJ punktis A.3.4.2 antud soovitusega, kuid jätab põhjendamata kaebaja 30.05.2022 vastuse punktis 2 toodu, miks ekspert jätkas eelmenetlust taotlusedokumentide vorminõuete täitmise põhjalikuma kontrollimisega. Selline menetlus on taotlejale koormav ning vastuolus HMS § 5 lõikega 2, mis sätestab, et *haldusmenetlus viiakse läbi eesmärgipäraselt ja efektiivselt, samuti võimalikult lihtsalt ja kiirelt, vältides üleliigseid kulusi ja ebameeldivusi isikutele*. Seega on põhjendatud kaebuses kajastatud kahtlused menetluse käigu kohta, sealhulgas ka taotleja usalduse kaotus eksperdi vastu.

6. Kaebaja ei saa nõustuda Patendiameti vastusega kaebaja 30.05.2022 vastuse punktile 3, kus kahtlust prioriteedinõude osas ei ole ekspert käsitlenud seetõttu, et eelmenetluse käik ei jõudnud patendinõudluse vorminõuete täitmiseni. See ei vasta tegelikule olukorrale, kuna vaidlustatud otsuse punktis 2 on üheselt toodud Patendiameti seisukoht: *„Numeratsioonisüsteemi mittekorrastamist ei saa vabandada põhjendusega prioriteedidokumentis kasutatavate numbrite mittevastavusega. Uus esitatud taotlus on omaette iseseisev dokument.“*. Seega ei ole otsuses vaidlustatud prioriteedinõuet. Vastupidi, prioriteeti tunnistatakse. Huvitaval kombel ei ole Patendiamet endiselt prioriteediküsimuses viidanud õiguslikule alusele, vaid pakub tasuta suulist konsultatsiooni antud küsimuses. Kas Patendiametil on arusaam, et suulisel konsultatsioonil ei pea lähtuma õigusnormides kirjapandust? Prioriteediküsimus ei olnud küll vaidlustatud otsuse alus, kuid menetluse huvides tuleks Patendiameti poolt tõstatatud prioriteediküsimus ära lahendada käesoleva vaidluse raames, vastasel korral, kui Patendiamet jääb oma 29.04.2022 ja 20.06.2022 esitatud seisukohtadele ja ei lisa õiguslikku alust ega nõude seost õigusliku alusega, saab see olema uue kaebuse põhjus. Seega, millisel õiguslikul alusel Patendiameti väidab, et *„Prioriteedinõuet saab tunnistada, kui patendinõudluse punkt, mille suhtes prioriteeti soovitakse, koosneb üksnes prioriteetse taotluse tunnustest ja ei sisalda uusi ega mõne muu taotluse tunnuseid“*. Kaebaja on esitanud vastuargumendid 30.05.2022 esitatud kaebaja vastuse punktis 12.

7. Kindlasti ei saa kaebaja nõustuda Patendiameti seisukohaga, nagu suulise menetluse toimumise aja kokkuleppimisel ei peaks juhinduma PatS § 25¹ lõikest 1. PatS § 25¹ lg 1 sätestab üheselt *„Käesolevas seaduses sätestatud juhtudel võib Patendiamet määrata tähtaegade pikkuseks kaks kuni neli kuud. Erandjuhul võib Patendiamet määrata kuuekuulise tähtaja.“*. Samuti läheb Patendiameti väide vastuollu Patendiameti enda praktikaga, kus suulise menetluse toimumise aja kokkuleppimisel antakse 2-kuuline tähtaeg. Sellised tähtajad on selleks, et tagada taotlejate võrdsed õigused. Taotleja peab Patendiameti kirja esmalt kätte saama. Kahenädalase tähtaja jooksul, nagu antud juhul, ei pruugi see toimuda. See,

et seadusandja (Patendiameti ettepanekul) on seadusesse kirjutanud ebaloogilisuse, ei õigusta seaduse sätteid rikkuma. Igapäevases Patendiameti praktikas on eksperdid suulise menetluse toimumise aja pakkumisega suutnud seda ebaloogilisust siiani vältida.

8. Patendiameti väide punkti 6 vastuse puhul on pahatahtlik, eksitav ja paljasõnaline. Kaebaja oma 30.05.2022 vastuse punktis 13 selgitab põhjalikult, mis alustel oli patendivolnikul esindusõigus. Paraku on Patendiamet selle punkti tähelepanuta jätnud, lisades üldsõnaliselt: „Ülejäänud punktides 11 kuni 14 avaldatud kaebaja arvamustel ei ole määravat seost patenditaotluse tagasilükkamisega. Seetõttu võivad nii taotleja kui patendivolnik neis punktides tõstatatud küsimustes pöörduda selgituste saamiseks Patendiametisse tasuta konsultatsiooni saamiseks“. Kaebaja jääb volituste osas varem esitatud juurde. Ei saa nõustuda, et teatud sisuga kirjade saatmine patenditaotluse menetlemise käigus ei ole patendiseaduse taotluse menetlust puudutavate sätete kohaselt ette nähtud. Esiteks tuleb täpsustada, et kaebaja ei arvanud kõnealust, Patendiameti 29.04.2022 seisukoha lisas 2 esitatud kirja menetlusdokumentide hulka, ega ei esitanud tõendina käesolevas vaidluses. Seda tegi Patendiamet oma 29.04.2022 esitatud seisukohas. Teiseks, kas Patendiamet väidab, et menetluse käigus ei tohi patendi-osakonna juhatajale teatada eksperdi ebakohasest käitumisest? See on vastuolus demokraatliku riigi põhimõtetega. Tegelikult on kaebaja väga tänulik, et Patendiamet selle dokumendi kaebuse menetluses siiski esitas. See näitab, et kaebaja esmane reageering eksperdi ebakohasele käitumisele ei olnud mitte kaebuse esitamine. Samuti näitab see kiri, et patendiosakonna juhataja oli kursis eksperdi käitumise ja tekkinud probleemiga, kuid ei pidanud vajalikuks sekkuda.

9. Samuti ei saa kaebaja nõus olla selgitusega väitele, et kui patendivolnik on volitatud, siis saadab Patendiamet kõik dokumendid paber kandjal patendivolnikule. Antud selgitusel on Patendiamet jälle jätnud viitamata õiguslikule alusele, mille annavad PSV § 14 lõiked 1 ja 2: „(1) Andmeväli 3 (mis on kirjavahetusaadressi andmeväli) täidetakse juhul, kui patenditaotluse esitab ja patendi taotlemise asju ajab Eesti Vabariigis elukohta või asukohta omav patenditaotleja ise või mitme patenditaotleja korral nende Eesti Vabariigis elukohta või asukohta omav ühine esindaja ning kui patenditaotleja või ühine esindaja eelistab kirjalike teadete kiirema ja kindlama kättesaamise eesmärgil kasutada andmeväljal 1 esitatust erinevat Eesti Vabariigi territooriumil asuvat sihtkoha postiaadressi. Soovitav on lisada kontakttelefoni number. (2) Andmeväljale 3 märgitakse patenditaotleja või ühise esindaja andmed ka juhul, kui patendivolniku andmed on andmeväljal 2 märgitud, aga ta ei ole volitatud vastu võtma Patendiameti kirjalikke teateid.“ Siit tulenevalt, kui patendivolniku andmed on märgitud andmeväljale 2, saadetakse kogu kirjavahetus patendivolniku, mitte taotleja aadressile. Patendiameti kirjade saatmine patendivolnikule, kui volnik on märgitud, on Patendiameti tavapärane praktika. Jääb arusaamatuks, miks Patendiamet pidas vajalikuks sellise vastulause esitamist. Samas jääb PSV sõnastuses arusaamatuks juriidiline konstruktsioon — patendivolnik, kes ei ole volitatud vastu võtma Patendiameti kirjalikke teateid. Seega patendivolnikud seda võimalust ei kasuta, sest ei ole teada piirangute ulatus. Selline õigusallikatele viitamata jätmine on vastuolus ATS §-ga 50 ja HMS §-ga 56 ja viib paratamatult vigadeni menetluses, mida on käesolevas vaidluses korduvalt näha olnud. See põhjustab taotlejale põhjendamatuid kulutusi ning kahandab Patendiameti usaldusväärsust.

10. Kaebaja jäi suulise menetluse osas varasemalt esitatud seisukohtadele. Kaebajat paneb imestama, kuivõrd enesestmõistetavalt võtab Patendiamet töö ajal isiklike asjade ajamist (pahatihti taotlejad, kes esitavad taotluse Eesti Patendiametisse, on palgatööl kuskil teises ettevõttes, mis ei ole esitatud taotlusega seotud) ja seda, et kõik taotlejad elavad ja töötavad Tallinnas. Teadaolevalt toimuvad suulised menetlused Tallinnas Patendiameti ruumides ja tööpäevadel päevasel ajal. Samuti, arvestades suulisel menetlusel osalevate Patendiameti ekspertide hulka (taotlusega tegelev ekspert, nõunik, osakonnajuhataja asetäitja ja osakonnajuhataja, lisaks protokoll koostaja) ja seda, et 2–3 tunnise koosoleku kohta koostatakse protokoll, mille peavad allkirjastama kõik suulisel menetlusel osalejad, on selline suuline menetlus ka Patendiametile endale (loe: maksumaksjale) väga kulukas ja koormav. On arusaadav, et Patendiamet on täielikult nõus kaebaja 30.05.2022 vastuse punktis 8 tooduga, lisades: „Lisaks punktis 8 mainitule selgitame...“ ja pakkudes välja tasuta konsultatsiooni. Kaebaja vastuse punktis 8 on toodud: „Patendiamet [heidab] volinikule ette, et viimane ei teinud konstruktiivseid ettepanekuid menetluse jätkamiseks. Selle seisukohaga ei saa nõustuda. Taotleja ja patendivolnik juhtisid korduvalt [vanemeksperdi] ja Patendiameti tähelepanu vigadele ekspertiisis ja eksperdi nõuete arusaamatusele /.../. Jääb mulje, et Patendiamet ei ole saanud kaebuse sisust aru. Kaebus on esitatud põhjusel, et eksperdi poolt esitatud nõudmised olid nii taotlejale kui ka taotlejat nõustanud patendivolnikule arusaamatud. Ekspert ei toonud välja nõudmiste seost õigusliku alusega. Seega ekspert ei andnud võimalust nõudmisi täita.“

11. Patendiamet ei ole põhjendanud, miks „Järelepärimiste käigus ei ole võimalik õigusaktide sätete mõtet selgitada ja taotlejat ning patendivolinikku õpetada“ ja miks selleks on vaja suulist konsultatsiooni. Nagu on kaebuses välja toodud, on Patendiamet haldusasutus, kellel on kohustus viidata õigusaktile ja tuua välja nõude põhjuslik seos õigusaktiga. Kui Patendiamet ei suuda isegi kirjalikul menetlusel viidata õigusaktile ja tuua välja põhjuslikke seoseid õigusakti ja nõude vahel, siis kuidas ta seda suulisel menetlusel teha suudab?

12. Ei saa nõustuda Patendiameti 20.06.2022 seletusega, et Eestis ratifitseeritud rahvusvahelised lepingud Eestis ei kehti, või et näiteks PCT-l ja EPC-l on samaväärne siseriiklik mõju. Kaebaja on seda oma 30.05.2022 vastuses Patendiameti seisukohtadele põhjalikult käsitlenud, viidates muuhulgas põhiseaduse kommenteeritud väljaandele. Riigikogu on vastu võtnud Euroopa patentide väljaandmise konventsiooniga ühinemise seaduse (www.riigiteataja.ee/akt/94692), millega määratakse tööstusomandi keskametiks Patendiamet ja tagatakse dokumentide avaldamine, ja Euroopa patentide väljaandmise konventsiooni kohaldamise seaduse (www.riigiteataja.ee/akt/128122011003), mis sätestab Euroopa patentide ja patenditaotluste õigusliku seisundi Eestis. Eesti ei ole ratifitseerinud EPC-d, seega ei ole EPC mõju siseriiklikult samaväärne näiteks PCT ja teiste Riigikogu poolt ratifitseeritud välislepingute mõjuga.

Tulenevalt EL õigusest, on tervikuna siduvad ja vahetult kohaldatavad EL määrused. Näiteks täiendava kaitse määravad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrused 469/2009 ja 1610/96. Samas „vahetult kohaldatavust ei tohi segamini ajada nende rakendamise nõudega, mis võib tuleneda neist õigusaktidest enestest. Tihti on määrusega võimatu ette näha detailseid mehhanisme selle terviklikuks rakendamiseks, sest liikmesriikide õigussüsteemid ja haldusorganid on väga erinevad. Nii võibki ELi määrus näiteks sätestada, et liikmesriigid nimetavad riigisisese õigusaktiga pädeva asutuse, mis EL õigusaktiga kehtestatud regulatsiooni rakendamist korraldab ja tagab“ (Ametniku Euroopa Liidu käsiraamat punkt 2.1.1). Kahjuks on Eesti õigussüsteemis täitmata jäetud nende rakendamise nõue, mistõttu on täiendava kaitse määrustega töötamine kasutajale ebamugav ja segadust tekitav.

Kaebaja hinnangul on Patendiameti seisukohad ka vastuolulised. Nimelt viitab Patendiamet ise oma 29.04.2022 seisukohas Pariisi konventsiooni artiklile 4 bis lõikele 1. Järgmises, 20.06.2022 esitatud seisukohas aga, et Pariisi konventioon ei ole otsekohalduv, vaid neis sisalduvaid nõudeid on arvestatud Eesti siseriiklikes õigusaktides. Nagu iga Eesti patendiõigust tundev isik teab, ei ole välislepingute kõiki nõudeid toodud siseriiklikesse õigusaktidesse. Välislepingutes sisalduvad nõuded kajastuvad vaid osaliselt siseriiklikes õigusaktides, puudu on näiteks kasvõi eelmainitud prioriteedi kasutamist täpsustavad nõuded või Patendiameti enda mainitud Pariisi konventsiooni artikli 4 bis 1 nõue. Lisaks eelnevale sisalduvad Eesti patendi ja kasuliku mudeli määrused oluliselt rangemaid nõudeid, kui on PCT-ga kokku lepitud. Sellega pannakse Eesti siseriiklik taotleja oluliselt halvemasse olukorda, kui teistes riikides taotluste esitajad. Selline õiguslik olukord ja Patendiameti (mõne eksperdi) suhtumine taotlejatesse on viinud olukorran, kus Eesti Patendiametile ei esitata patenditaotlusi, eriti olukorras, kus Euroopa patendi kaitse on suuremal territooriumil ja menetlus lihtsam. Seda olukorda näitab ilmekalt ka Patendiameti statistika.

13. Patendiamet on nõustunud kaebaja seletusega, et juhul kui ISA on EPO, siis rahvusvahelise taotluse esitamisel EPO-sse ei tee EPO enam uut otsingut. Ekspertiisi käigus arvestab EPO varem tehtud otsinguaruande ja kirjaliku arvamusega. See tähendab, kui varasema otsingu kohaselt leiutisel puudub uudsus või leiutustase, siis selle teadmisega ekspertiisi alustataksegi. Kaebaja leidis, et ameti väited on paljasõnalised, kommenteerides, et PCT rahvusvaheline eelekpertiis tehakse tõesti taotleja nõudmisel ja sellele kehtib eraldi tasu. Samas, rahvusvaheline eelekpertiis tehakse esitatud taotluse alusel, arvestades rahvusvahelise otsingu tulemusi. Täiendav otsing võidakse teha ainult rahvusvahelise otsingu ja eelekpertiisi vahele jäänud ajal ilmsiks tulnud dokumentide leidmiseks, kui seda peetakse vajalikuks. Mingit uut otsingut, nagu Patendiameti 20.06.2022 seisukohast võib aru saada, ei tehta. Rahvusvahelise eelekpertiisi üldine eesmärk on rahvusvahelise otsingu käigus välja tulnud dokumentide analüüs, andmaks taotlejale indikatsiooni rahvuslikku faasi minemisel taotluse patentsuse kohta (rahvusvahelise eelekpertiisi regulatsioon on leitav www.wipo.int/pct/en/texts/rules/r66.html#_66_1).

Patendiameti väited on kaebaja hinnangul ka vastuolulised. Esimeses lõigus nõustub Patendiamet: „et juhul kui ISA on EPO, siis rahvusvahelise taotluse esitamisel EPO-sse ei tee EPO enam uut otsingut. Ekspertiisi käigus arvestab EPO varem tehtud otsinguaruande ja kirjaliku arvamusega“. Teises lõigus teatab Patendiamet, et „rahvusvaheline otsing kujutab endast üldist tehnika taseme otsingut. Sellele sarnast otsingut teeb Patendiamet tasulise teenusena“. Seega, kas Patendiameti väitel toimub EPO-s menetlus üldise tehnika taseme otsingu alusel? Tegelikult seadustest ja juhenditest tulenevalt teevad

või vähemalt peavad tegema nii EPO kui Eesti Patendiamet otsingu patendinõudluse alusel, kuna nõudlus määrab patendikaitse ulatuse (PatS § 10 lg 1). Sama ütleb ka PPMJ punktis B. 1. 3: „*Vastavalt PatS § 10 lg-le 1 määratakse patendikaitse sisu ja ulatus kindlaks patendinõudluse sõnastusega. Patendinõudluse sõnastuse tõlgendamisel kasutatakse leiutiskirjeldust, jooniseid ja muud illustreerivat materjali. Tehnika taseme otsing tehakse üldjuhul kõiki patendinõudluse punkte arvestades*“. Sama ütleb ka EPO Guidelines'i B III 3.1 (www.epo.org/law-practice/legal-texts/html/guidelines/e/b_iii_3_1.htm). Lisaks ütleb PPMJ punkti B.1.3. viimases lõigus: „*Riigisisesele menetlusele esitatud PCT patenditaotluste korral tehnika taseme otsingut täies mahus ei tehta, välja arvatud juhul, kui ekspert peab seda vajalikuks*“. Seega ka Patendiamet ise ei välista võimalust kasutada PCT rahvusvahelist otsingut taotluse patentsuse määramiseks. Eelmainitud teises lõigus Patendiamet väidab: „*Patendiametis tehtav otsing on mitte üldise ettekujutuse alusel tehnilisest lahendusest vaid konkreetsete vormi- ja sisunõuetele vastavate taotlusedokumentide alusel tehtav otsing uudsuse ja leiutustaseme kindlaksmääramiseks*“. Õiguslikult tekib siin huvitat küsimus – mida näitab leiutiskirjelduse ja lühikokkuvõtte (sisalduvad lisaks nõudlusele taotlusedokumentides) alusel tehtav otsing olukorras, kui patendikaitse sisu ja ulatus määratakse kindlaks patendinõudluse sõnastusega (PatS §10 lg 1). Pigem annab selline otsing ülevaate üldisest tehnika tasemest kui konkreetse patenditaotluse patentsusest. Lisaks, mille alusel Patendiamet eeldab, et rahvusvaheline otsing (EPO otsing) tehakse „*üldise ettekujutuse alusel tehnilisest lahendusest*“? Nagu eelnevalt viidatud, tehakse EPO otsing patendinõudluse alusel, võttes arvesse kirjeldust ja jooniseid.

Nagu eelnevalt viidatud, peaks Patendiamet otsingu tegema patendinõudluse alusel, kasutades nõudluse sõnastuse tõlgenduseks leiutiskirjeldust, jooniseid ja muud illustreerivat materjali, nagu näeb seda ette PatS § 10 lg 1, PPMJ ja nagu seda teeb EPO, viidates ülal mainitud EPO juhendile. Praegune olukord, kus mõni ekspert (mitte kõik Patendiameti eksperdid) nõuab enne otsingu tegemist taotlusedokumentide punktuaalset vastavust vormi- ja sisunõuetele ja kus otsingu käigus selgub, et taotlus ei vasta patentsuse kriteeriumidele, on taotlejale ebaproportsionaalselt koormav. Lisaks, kui ekspert võtab otsingu aluseks leiutiskirjelduse osa „tehnika tase“, võib see otsingu tulemusi moonutada. Nimelt kirjutab taotleja selle osa oma teadmiste järgi, mis teinekord ei pruugi olla kooskõlas tegeliku tehnika tasemega. Põhjendamatud kulutused ja halb otsingu tulemus on ühed põhjused, miks välditakse taotluse esitamist Eesti Patendiametisse. Jah, loomulikult ei saa teha otsingut, kui patendinõudlus on ebaselge ja siis on järelepärimise tegemine õigustatud. Selline olukord käesoleva taotluse puhul puudub.

Jääb ka arusaamatuks, miks Patendiamet otsinguteema sellisel kujul on kaebuse menetlusse sisse toonud. Kaebaja ei nõua ju PCT otsinguaruande alusel patendi väljaandmist, vaid väidab, tuginedes kõnealuse taotluse põhjal esitatud taotluse PCT/EE2021/000002 rahvusvahelisele otsinguaruandele ja kirjalikule arvamusele (*International Search Report* ja *Written Opinion of the International Searching Authority*), et taotlusel puuduvad selle avaldamist ja ekspertiisi takistavad puudused. Kaebaja jäi oma seisukohtade juurde.

14. Kindlasti ei saa nõustuda Patendiameti seisukohaga, et „Ülejäänud punktides 11 kuni 14 avaldatud kaebaja arvamustel ei ole määravat seost patenditaotluse tagasilükkamisega.“ Kaebaja 30.05.2022 vastuse punktis 11 on põhjalikult analüüsitud viidet rahvusvahelisele taotlusele, mille alusel nõuab kaebaja kõnealuse taotluse kohest avaldamist. Punktis 12 on kommenteeritud Patendiameti poolt välja toodud niinimetatud alusetut prioriteedinõuet, mille kohaselt praegu esitatud prioriteedinõue ei kehti ja seega võiks taotluse avaldada alles 18 kuu möödumisel esitamisest. Ka see on otseselt kaebuse nõudega seotud. Punktis 14 toodud vastuolud Patendiameti seisukohtades on otseselt seotud patenditaotluse tagasilükkamise otsusega. Nende punktide osas jäi kaebaja oma seisukohtade juurde, sest nimetatud punktid on otseselt seotud patenditaotluse tagasilükkamise ja taotluse kohese avaldamisega.

Komisjon võimaldas 22.09.2022 Patendiametil esitada vastuseisukoha hiljemalt 24.10.2022.

6) 18.10.2022 teatas **Patendiamet**, et Patendiamet esitas komisjonile 20.06.2022 Patendiameti lõpliku seisukoha kaebuse nr 2107 kohta. Patendiamet jäi 29.04.2022 ja 20.06.2022 esitatud seisukohtade juurde ning palus alustada lõppmenetlust ja teha otsus.

18.10.2022 tegi komisjon kaebajale ettepaneku esitada lõplikud seisukohad hiljemalt 21.11.2022.

7) 21.11.2022 esitas **kaebaja** lõplikud seisukohad. Kaebaja viitas, et ta jääb oma varasemalt esitatud seisukohtade, argumentide, esitatud tõendite ning nõude juurde. Kaebaja leidis, et ta on varasemalt piisavalt põhjalikult selgitanud ning tõendanud kaebuse aluseks olevaid asjaolusid. Sellest tulenevalt on

kaebaja seisukohal, et tal puudub vajadus korrata varasemalt esitatut ning toob välja ainult peamise. Sellega seoses palus kaebaja teha otsuse varasemalt esitatud dokumentide põhjal, arvestades eelkõige alljärgnevat.

Kaebaja jäi seisukohale, et ekspert on rikkunud hea halduse põhimõtteid. Komisjon on oma otsustes korduvalt märkinud, et Patendiamet on haldusorgan. Haldusorgani haldusakti põhjendamiskohustus tuleneb HMS §-st 56, mille lõike 2 kohaselt tuleb haldusakti põhjenduses märkida haldusakti andmise faktiline ja õiguslik alus. Patendiameti ekspert ei ole järelepärimistes ja vaidlustatud otsuses välja toonud õiguslikku alust ja seletanud nõude seost õigusliku alusega. Patendiamet ei ole kordagi selgitanud, kuidas täita vaidlustatud otsuse punktis 1 täitmata jäetud nõuet. Samuti ei ole selgunud kaebuse menetluse käigus, kuidas kirjeldada leiutuskirjelduse alajaotuses „Teostusnäide“ seadet staatilises olekus (PSV § 31 lg 1) teisiti, kui esitada seadme detailide ja osade loetelu viidetega joonistele ning näidata nende omavahelised seosed, nagu on leiutiskirjelduses tehtud. Arvestades, et täpselt sama teostusnäite kirjeldus on varasemates dokumentides (tunnistuse saanud kasulik mudel nr EE01526U1 ja avaldatud patenditaotlus P202000004) sama eksperdi poolt aktsepteeritud, jääb paratamatult mulje eksperdi pahatahtlikust käitumisest ja Patendiameti ringkaitsest kaebuse menetluses.

Lisaks on Patendiamet väitnud oma seisukohtades, et taotletud prioriteeti ei saa tunnistada, viitamata kordagi õiguslikule alusele. Selline viitamata jätmine on vastuolus nii ATS § 50 kui ka HMS § 56 lõikega 2. Patendiamet on täidesaatev asutus, Patendiametil ei ole seadusandlikku võimu, seega ei saa Patendiameti töötajad taotlejale esitada nõudmisi pelgalt oma mõttetöö viljana.

Kaebaja jäi seisukohale, et isegi kui komisjon leiab, et eksperdi nõuded olid õiguspärased, siis nende nõudmiste mittetäitmise tagajärg on ebaproportsionaalne. HMS § 3 lg 2 kohaselt peab halduse õigusakt ja toiming olema kohane, vajalik ning proportsionaalne seatud eesmärgi suhtes. Patenditaotluse tagasilükkamine põhjusel, et positsiooninumbri ei esine tekstis kasvavas järjekorras, on ebaproportsionaalne meede, arvestades taotlejale tekitatud kahju. Taoline nõue ei ole proportsionaalne seatud eesmärgi suhtes, millega taotlejale ei võimaldata antud tingimusel kaitset oma leiutisele. Samuti puudub selline nõue rahvusvahelistes lepingutes, millega Eesti on liitunud. Nõue, et konstruktsioonielemendid numbridatakse leiutiskirjelduse koostamise käigus vastavalt nende esmakordse tekstis esinemise järjekorrale, muudab taotluse kirjutamise oluliselt keerulisemaks ja kallimaks, pannes Eesti patenditaotlejad põhjendamatult halvemasse olukorda võrreldes teiste riikide taotlejatega. Samuti ei ole Patendiamet kaebuse menetluse käigus kordagi põhjendanud vajadust numbrite esitamiseks leiutiskirjelduses kasvavas järjekorras.

Kaebaja jäi seisukohale, et tulenevalt PatS § 10 lõikest 1 ei ole leiutiskirjeldus iseseisev leiutise kaitse dokument, vaid annab patendinõudluse sõnastusele tõlgenduse. Seega saavad kõik vead leiutiskirjelduses tulla ainult läbi patendinõudluses esinevate puuduste, st kõik vead leiutiskirjelduses saavad tulla ainult sellest, et leiutiskirjelduse abil ei ole võimalik patendinõudlust tõlgendada. Patendiamet ei ole menetluse käigus teinud mitte ühtegi märkust patendinõudluse kohta ja on võtnud leiutiskirjeldust kui iseseisvat leiutise kaitse dokumenti, mille tõttu on tehtud taotlejat kahjustavaid ebaproportsionaalseid otsuseid. PatS § 10 lg 1 sätestab: „*Patendikaitse sisu ja ulatus määratakse kindlaks patendinõudluse sõnastusega. Patendinõudluse sõnastuse tõlgendamise aluseks on vastava ala asjatundja teadmiste tase patenditaotluse esitamise ajal. Patendinõudluse sõnastuse tõlgendamisel kasutatakse leiutiskirjeldust, jooniseid ja muud illustreerivat materjali.*“

Kaebuse menetluse käigus on Patendiameti toodud seisukohtades korduvalt viidatud, et menetlus peale mitut järelepärimist ei ole veel jõudnud selleni, et kontrollida prioriteedinõuet või patendinõudlust. Selline menetluse käik on vastuolus HMS § 5 lõikega 2, mis sätestab: „*Haldusmenetlus viiakse läbi eesmärgipäraselt ja efektiivselt, samuti võimalikult lihtsalt ja kiirelt, vältides üleliigseid kulutusi ja ebameeldivusi isikutele.*“ Seda eriti olukorras, kus Patendiamet tunnistab, et asjatundja saab aru suhteliselt lihtsast tehnilisest lahendusest.

Kaebaja jäi seisukohale, et vaidlusalusel patenditaotlusel puuduvad avaldamist takistavad asjaolud, kuna täpselt sama sisuga rahvusvaheline taotlus on avaldatud. Patendiameti poolt toodud seisukohtades seoses rahvusvahelise taotluse, selle vorminõuetele vastavuse kontrolli ja otsinguga selgus, et Patendiamet ei ole kursis rahvusvahelise taotluse menetlusega. See on kahetsusväärne, sest Patendiamet on üks neist institutsioonidest, kes esindab Eestit WIPOs ja tagab PCT täitmise Eestis.

21.11.2022 tegi komisjon Patendiametile ettepaneku esitada lõplikud seisukohad hiljemalt 22.12.2022.

8) 20.12.2022 kordas Patendiamet oma 18.10.2022 kirja.

Komisjon alustas 16.06.2023 kaebuse nr 2107 menetluses lõppmenetlust.

Komisjoni seisukohad ja otsus

Kaebaja on esitanud 24.03.2022 kaebuse, mis puudutab avaldamata patenditaotluse P202100003 tagasilükkamise otsust, mille Patendiamet on teinud 24.01.2022. Kõnealune patenditaotlus on esitatud Patendiametile 29.01.2021 nõutud prioriteedikuupäevaga 17.02.2020.

Kaebaja nõue on tühistada täielikult patenditaotluse P202100003 kohta tehtud Patendiameti 24.01.2022 otsus patenditaotluse tagasilükkamise kohta ning kohustada Patendiametit jätkama menetlust komisjoni otsuses toodud asjaolusid arvestades, sh taastama patenditaotluse menetluse ja koheselt avaldama patenditaotluse, samuti maksta kaebajale tagasi kaebuse esitamisel tasutud riigilõiv.

Komisjon hindab esiteks kaebaja täiendavat nõuet seoses prioriteedinõude tunnustamisega (1), seejärel vaidlustatud otsuse tühistamise nõuet (2–11), taandamisavaldust (12–13), taotluse avaldamise nõuet (14) ja menetluse taastamise ja jätkamise nõuet (15).

1) Patenditaotluse P202100003 PatS § 24 lõike 2 kohase avaldamise varaseim kuupäev on olnud 17.08.2021, mis on asjakohane juhul, kui prioriteedinõuet tunnustatakse. Patendiamet ei olnud vaidlustatud otsuse tegemise ajal prioriteedinõude kohaldatavuse ehk sisulise aktsepteeritavuse hindamiseni taotluse menetluses veel jõutud. Kui prioriteedinõuet ei tunnustata, on taotluse PatS § 24 lõike 2 kohase avaldamise varaseim kuupäev olnud 29.07.2022.

Kaebaja 22.09.2022 seisukoha p-s 6 on väljendatud taotlus lahendada prioriteedinõude kohaldatavus kaebuse menetluses. Komisjon leiab, et see nõue laiendab kaebust ning on vastuolus kaebaja enda 30.05.2022 väljendatud seisukohaga, et prioriteedi teema antud kujul ei ole otseselt seotud kaebusega.

PatS § 22 lg 5 p 4 kohaselt kontrollib Patendiamet prioriteedinõude olemasolu korral eelmenetluse käigus prioriteedinõude vastavust PatS §-des 11 ja 20¹ sätestatule. Patendiameti praktikat ühtlustava ja selgitava mittesiduva PPMJ A.3.4.1.3. kohaselt kontrollitakse prioriteedinõude korral eelmenetluse käigus, kas patenditaotluse esitamise kuupäev jääb prioriteedinõude aluseks oleva kõige varasema taotluse esitamise kuupäevast arvestades 12-kuulise prioriteeditähtaja raamesse. Samas on märgitud, et Patendiameti eelmenetluse spetsialist ei kontrolli reeglina, kas esitatud prioriteedinõudes nimetatud prioriteedidokumendis sisalduv leiutus vastab leiutisele, mille prioriteedi tunnustamist nõutakse. Prioriteedinõude kohaldatavust kontrollib ekspert tehnika taseme otsingu tegemisel ja teeb vajadusel parandused patenditaotluse andmetes. Juhul, kui siiski on ilmselge, et prioriteedinõudes on viga või esitatud on vale dokument, peab eelmenetluse spetsialist sellest patenditaotlejat ja eksperti kohe teavitama. Komisjon leiab, et käesoleval juhul on kontrollitud seda, et nõutud prioriteedikuupäeva 17.02.2020 ja taotluse esitamise kuupäeva 29.01.2021 vahe on vähem kui 12 kuud. Muu hulgas ilmneb see Patendiameti 29.04.2022 seisukohast, milles on kinnitatud, et avaldamise tähtaja arvutamisel arvestati prioriteedinõudega. Tehnika taseme otsingut ei ole taotlusele tehtud, seega ei ole veel menetluses jõutud staadiumi, milles ekspert peaks hindama prioriteedinõude kohaldatavust.

PPMJ sama punkti kohaselt tuleb eelmenetluse käigus arvestada sellega, et prioriteedinõude võib esitada 16 kuu jooksul prioriteedikuupäevast arvates (PatS § 20¹ lg 1). Samuti võib sama tähtaja jooksul esitada prioriteeti tõendavaid dokumente ja muuta või parandada prioriteedinõuet (PatS § 20¹ lg 2 ja lg 7). Nendest hilistest tähtaegadest patenditaotluse eelmenetluse käigus, mis näevad ette prioriteedinõude esitamise sisuliselt ühe kuu jooksul enne patenditaotluse avaldamise tehnilise ettevalmistusperioodi algust (PatS § 24 lg 8 teine lause: ettevalmistusperioodi vältel enam avaldatavaid andmeid muuta ei pruugi saada), on järeldatav, et prioriteedinõude kohaldatavuse sisuline hindamine ei pea toimuma enne taotluse avaldamist.

Patendiamet on vaidlustatud otsuses *prima facie* prioriteedinõuet tunnistanud, pidades põhjendamatuks taotleja poolt sama numeratsiooni kasutamist kui esmases taotluses. Oluline on ka Pariisi konventsiooni art 4F, mis keelab prioriteedinõuet arvestamata jätta üksnes seetõttu, et esmane taotlus ja prioriteedinõude alusel esitatud taotlus täielikult ei kattu; kui osa taotlusest ei sisaldu esmases taotluses, siis selles

osas prioriteedinõue toimet ei oma, eeldusel et taotlus on siiski ühtne. Seega leiab komisjon, et *prima facie* tuleb lähtuda esitatud prioriteedinõudest ning küsimus selles, kas kogu taotlus või ainult osa sellest (ja milline osa) naudib prioriteediõigusest tulenevaid eeliseid, tuleb lahendada edasise menetluse käigus.

2) Kaebaja on taotlenud vaidlustatud otsuse tühistamist. Vaidlustatud otsuse õiguslik alus on PatS § 22 lg 9, mille kohaselt Patendiamet teeb patenditaotluse tagasilükkamise otsuse, kui sama paragrahvi 7. lõikes sätestatud juhul ei ole patenditaotluse avaldamist või ekspertiisi alustamist takistavaid asjaolusid ettenähtud tähtpäevaks kõrvaldatud ja ei ole PatS §-s 29¹ nimetatud juhul esitatud Patendiameti poolt määratud tähtpäevaks kirjalikku vastuväidet või nõutud § 29² 2. lõike kohaselt suulist menetlust või Patendiamet ei ole nõustunud vastuväitega. Komisjon selgitab, et tagasilükkamise kohustuslikuks eelduseks on patenditaotluse avaldamist või ekspertiisi alustamist takistavate asjaolude kõrvaldamata jätmine (PatS § 22 lg 7, vt PPMJ A.3.5.2).

Sellele kohustuslikule eeldusele lisanduvad PatS § 22 lõike 9 kohaselt alternatiivselt vastuväite puudumine või suulise menetluse mittetaotlemine või taotleja esitatud (kirjaliku või suulise) vastuväitega Patendiameti poolt mittenõustumine.

Taotleja on 3.01.2022 esitanud vastuväite 3.11.2021 järelepärimisele (eelotsusele), mis on käsitletav kirjaliku vastuväitena PatS §-s 29¹ tähenduses. Eelotsuse p 2 kohaselt oli taotlejal võimalus esitada kirjalik või suuline vastuväide eelotsuse p-s 1 nimetatud ja eelotsuse lisas käsitletud puuduste kohta. Taotleja on valinud kirjaliku vastuväite esitamise. Eelotsuse p 3 kohaselt pidi taotleja esitama vastuväite hiljemalt 5.01.2022. Taotleja esitas vastuväite tähtaegselt. Eelotsuse p 4 kohaselt juhul, kui taotleja soovis esitada suulise vastuväite, pidi ta hiljemalt 5.01.2022 esitama sellekohase nõude PatS § 29² lõike 2 alusel. Taotleja ei soovinud suulist vastuväidet esitada.

Vastuväites on taotleja esitanud sisulise vastuseisukoha eelotsuse p-s 1.1 esitatud etteheitele seoses varasema järelepärimise p-ga 1.5 (seadme teostamise näite struktuur), mida ekspert oli lugenud mitte-täidetuks. Taotleja leidis, et ekspert oli eelotsuses laiendanud oma etteheidet ning et taotlust ei saa tagasi lükata puuduse pärast, mille kohta ei ole varem seletust palutud. Samuti juhtis taotleja tähelepanu sellele, et järelepärimised on koostatud pealiskaudselt ja paljasõnaliselt, peamiselt PSV sätteid tsiteerides ning ilma sisuliste täpsustusteta selle kohta, milles ekspert probleemi näeb.

Vastuväites on taotleja viidanud eelotsuse p-s 1.2 esitatud eksperdi etteheitele seoses taotleja pretensioonidega, lugedes seda nii ebatäpseks, et sellele ei ole võimalik vastata. Samuti on taotleja vastanud eelotsuse p-dele 1.3 ja 1.4, milles on viidatud suulisele menetlusele. Vastuväites on taotleja põhjendanud suulisele menetlusele ilmumata jätmist sellega, et ekspert oli 3.11.2021 teinud taotluse tagasilükkamise eelotsuse, mida ta põhjendas muuhulgas sellega, et taotleja ei soovinud suulisele menetlusele tulla.

Komisjon leiab, et taotleja on esitanud raskestimõistetavale ja kohati ebaloogilisele ning üldsõnalisele, sisuliste põhjendusteta eelotsusele sisulise ja loogiliselt ülesehitatud ning seadusel põhineva vastuväite. Seega on taotleja esitanud eelotsuse p-de 2 ja 3 kohase vastuväite ning PatS § 22 lõike 9 kohustuslikule eeldusele lisanduv esimene alternatiiv – vastuväite puudumine – ei kohaldu.

Kuna taotleja esitas eelotsuse p-de 2 ja 3 kohase kirjaliku vastuväite ning ei soovinud esitada eelotsuse p-s 4 nimetatud suulise vastuväite andmiseks suulise menetluse nõuet, ei ole kohaldatav ka PatS § 22 lõike 9 kohustuslikule eeldusele lisanduv teine alternatiiv – suulise menetluse mittetaotlemine. Komisjon selgitab, et eelotsuse p-dest 2 ja 4 tulenevalt ning kooskõlas PatS § 29¹ regulatsiooniga on suulise ja kirjaliku vastuväite andmine alternatiivsed ning ühte ei saa eelistada teisele.

Komisjon juhib tähelepanu ka sellele, et Patendiameti 3.11.2021 eelotsus on vasturääkiv: kui selle operatiivses osas on taotlejale antud tähtaeg kirjaliku või suulise vastuväite esitamiseks, siis lisas, millele viidatakse eelotsuse p-s 1 (mis puudutab hoopis taotluse sisulisi puudusi, mis toovad kaasa taotluse tagasilükkamise), on p-des 1.3 ja 1.4 viidatud suulise menetluse kutsele, kusjuures ekspert on konstateerinud, et kuna taotleja ei soovi suulist menetlust, teavitab ekspert taotluse tagasilükkamise otsusest. Eelotsuse operatiivse osa ja lisa koosmõjust (kusjuures eksperdi allkirjaga operatiivsel osal on eelis lisa ees, mis peaks eelotsuse p 1 kohaselt tegelema taotluse puudustega, mis toovad kaasa taotluse tagasilükkamise, mitte aga menetlusvormidega nagu suuline menetlus ameti kutsel või taotleja

nõudel), lisa p 1.4 konstateerivast sõnastusest ja operatiivse osa alternatiivsest sõnastusest lähtudes ei ole lisa p-del 1.3 ja 1.4 sisulist tähendust ja kogu tagasilükkamishoiatuse tõsidus on seetõttu küsitav.

Kuigi taotleja võib olla esitanud kirjaliku või suulise vastuväite, ei pruugi see olla põhjendatud ning sellisel juhul on Patendiametil õigus sellega mitte nõustuda ning taotlus PatS § 22 lõike 9 alusel tagasi lükata.

Vaidlustatud otsuses Patendiamet taotleja kirjalikule vastuväitele sisulist vastust andnud ei ole, mistõttu ei ole ilmne, kas ja miks Patendiamet ei ole kirjaliku vastuväitega nõustunud. Sisulise ja põhjendusi sisaldava vastuväitega mittenõustumine eeldab sisulist ja põhjendusi sisaldavat ning arusaadavat vastuseisukohta. Patendiamet on küll viidanud vaidlustatud otsuse lisa p-des 2, 3 ja 5 taotleja 3.01.2022 vastuväitele, kuid p-s 1 (tagasilükkamise peamine alus) mitte, ning ka esitatud seisukohad on ilma sisuliste põhjendusteta ja osalt arusaamatud. Näiteks, vaidlustatud otsuse lisa p-s 3 on ekspert viidanud suulise menetluse kutsele ja selles määratud tähtajale 2.11.2021 sellest teadaandmiseks, kui suulise menetluse aeg ei sobi. Ekspert on lisaks selgitanud, et taotleja kuupäeva mittesobivusest ei teatanud, vaid esitas patendiosakonna juhatajale palve suulise menetluse tühistamiseks. 20.12.2021 taotleja suulisele menetlusele ei ilmunud. Ekspert pidas taotleja kirjalikus vastuväites esitatud mitteilumuse põhjendust alusetuks ja leidis, et kui suulise menetlusega oleks nõustutud, ei oleks taotleja selle tühistamise palvet esitanud. Komisjon leiab, et tegemist ei ole taotleja kirjaliku vastuväite osas Patendiameti poolse nõustumise või mittenõustumise väljendusega, vaid eksperdi tõlgendusega.

Kuna vaidlustatud otsusest ei nähtu arusaadavad sisulised ja põhjendatud seaduslikud motiivid, miks Patendiamet taotleja 3.01.2022 vastuväitega ei nõustu, saab ka kolmandat alternatiivi – Patendiameti poolt vastuväitega mittenõustumine – pidada mitte kohalduvaks.

Eeltoodust tulenevalt on juba formaalselt alus lugeda vaidlustatud otsust selle õigusliku alusega vastuolus olevaks ja tühistatavaks.

Vaidlustatud otsus ei vasta ka PPMJ p A.3.5.2.2 juhiste, mille kohaselt „otsus sisaldab üksikasjalist ja täpset põhjendust, milliste puuduste tõttu ja milliste õigusnormide alusel otsus on tehtud“. Kõnealune juhis on avalik ja vahetu, kuigi mittesiduv halduseeskiri, millest lähtudes amet peaks patenditaotluse menetluses lähtuma, et tagada läbipaistvus, ühetaoline kohtlemine ja kooskõla asjakohaste põhimõtete, normide ja praktikaga.

3) Komisjon pöördub nüüd tagasi vaidlustatud otsuse õigusliku aluse kohustusliku eelduse – patenditaotluse avaldamist või ekspertiisi alustamist takistavate asjaolude kõrvaldamata jätmise – juurde.

PatS § 22 lõike 7 kohaselt juhul, kui sama paragrahvi 5. lõikes sätestatud kontrollimisel tuvastatakse patenditaotluse mõne dokumendi puudumine või patenditaotluse avaldamist või ekspertiisi alustamist takistavaid dokumentide sisu või vormi puudusi või mõne dokumendi sisu ei ole piisav või on ebaselge või ilmneb muid ekspertiisi takistavaid asjaolusid, teatab Patendiamet sellest patenditaotlejale ning määrab tähtpäeva puuduste kõrvaldamiseks või selgituste andmiseks või vastuväite esitamiseks vastavalt PatS §-le 29¹. PatS § 22 lõikes 5 on loetletud Patendiameti kontrollitoimingud eelmenetluses. Käesoleval juhul on nendest asjakohane lõike 5 punktis 7 sätestatu: Patendiamet kontrollib eelmenetluse käigus patenditaotluse dokumentide vastavust PatS § 19 4. lõike alusel kehtestatud sisu ja vormi nõuetele. Viidatud sisu ja vormi nõuded on sätestatud PSV-s.

Vaidlustatud otsuse lisa toodud põhjendustes on loetletud viis punkti ning eksperdi otsustus, et „kuna senini esitatud ekspertiisi üldpõhimõtted ja kandvad seadussätted ei ole arusaadavad ning on tekkinud menetlustoimingute tahtlik eiramine (suulisele menetlemisele mitteilumumine) ning punktide 1 ja 2 korduv mittetäitmine, loeb ekspert menetlemise lõpetatuks“.

Komisjon leiab esiteks, et vaidlustatud otsuse lisa lõpus asuv eksperdi otsustus on raskestimõistetav. Patendiameti ekspert on viidanud ekspertiisi üldpõhimõtete ja kandvate seadusesätete mitteamusaadavusele, täpsustamata, millistest põhimõtetest või sätetest on jutt ning kellele need arusaadavad ei ole. Küsitav on ka viide ekspertiisile, kuna asjassepuutuv patenditaotlus on tagasi lükatud enne ekspertiisi algust eelmenetluse staadiumis. Suulisele menetlusele mitteilumumine on asjaolu, mille kutsusid esile poolte tõlgendused ja möödarääkimine ning milles ei ole vähetähtis eksperdil juba enne kavandatud suulist menetlust kujunenud veendumus, et taotleja sellel ei kavatse osaleda. Eelotsuse operatiivsest

osast lähtudes puudus taotlejal igasugune kohustus kaaluda suulises menetluses osalemist, kuna temalt oodati kirjalikku või suulist vastuväidet hiljemalt 5.01.2022.

4) Vaidlustatud otsuse lisa p-s 1 on nimetatud eelnevates järelepärimistes esitatud PSV-d ja tsiteeritud PSV § 31 lg 1 ja 3 tekstid ning seisukoht, et (kokkuvõtvalt) leiutiskirjelduse osa „Leiutise teostusnäide“ esitatud ainuüksi illustratsioonide detailsem lahti seletamine ei ole teostusnäide. Esitatud süsteemi tehniliste tunnuste loetelu ei ole süsteemi staatilises olekus kirjeldus. Ekspert tõi välja, et kõikidest võimalikest paigaldussüsteemi variantidest ei ole esitatud ühtegi teostusnäite määrusekohast kirjeldust.

Komisjon viitab PSV §-le 23, mille kohaselt on leiutiskirjelduse otstarve leiutise olemuse avamine niisugusel määral, et vastava ala asjatundjal oleks võimalik aru saada tehnilise probleemi olemusest ja selle lahendamiseks leiutise abil. Leiutiskirjeldus peab tagama patendinõudlusega määratletud patendikaitse ulatuse täpse tõlgendamise. PSV § 24 kohaselt sisaldab leiutiskirjeldus (mis vastab ühtlasi PCT-R reegli 5 sätetale) lisaks tehnikavaldkonna ja tehnika taseme määratlusele, leiutise olemuse kirjeldusele ja jooniste või muu illustreeriva materjali loetelule üht või mitut leiutise teostamise näidet ja vajadusel muid andmeid, mis tõendavad leiutise teostamise, tööstusliku kasutamise ja püstitatud tehnilise tulemuse saavutamise võimalikkust. Komisjon parafraseerib, et seega on leiutise teostamise näitel / näidetel ja vajadusel muudel andmetel, mida leiutiskirjelduses kajastatakse, eesmärk tõendada leiutise teostamise, tööstusliku kasutamise ja tehnilise tulemuse saavutamise võimalikkust. Lühidalt, näited peavad kõnealuse tehnikavaldkonna inimesele arusaadavalt toetama seda, et leiutis vastab tööstusliku kasutatavuse kriteeriumile (vt PSV § 30 lg 2 – hajutada sellekohased kahtlused) ning täidab tehnilist funktsiooni. PSV § 30 kohaselt tuleb esitada vähemalt üks näide, mis kirjeldab leiutise tööstuslikult kasutatavat teostusviisi. Üldjuhul peab see näide kirjeldama patenditaotluse koostamise hetkel taotlejale teada olevat parimat teostusviisi.

Taotletud patent puudutab seadet, mille puhul on asjakohane seadme teostamise näite esitamine. Patendiameti poolt käesolevas juhtumis korduvalt viidatud PSV § 31 lõike 1 esimese lause kohaselt kirjeldatakse seadet puudutava leiutise teostamise näites seadet esmalt staatilises olekus. Sama lõike teise lause kohaselt juhul, kui seadet kirjeldatakse skeemi kujul, loetletakse üles kõik skeemielemendid ja kirjeldatakse nendevahelisi ühendusi. Sama paragrahvi lõike 2 esimese lause kohaselt seadme kirjeldamisel viidatakse joonistele.

Taotleja leiutiskirjelduses on loetletud joonistel *fig 1* kuni *fig 20* kujutatud konstruktsioonelemendid ning seejärel konkreetsete jooniste elemendid ja nende tunnused, nende elementide ühendamise võimalused ja toime.

PSV § 31 lõike 2 teise kuni neljanda lause kohaselt (komisjoni käesoleva otsuse tegemise ajal kehtivas, RT I, 08.09.2023, 13 avaldatud ja 11.09.2023 jõustunud redaktsioonis): Üldjuhul nummerdatakse konstruktsioonelemendid leiutiskirjelduse koostamise käigus positsiooninumbritega vastavalt nende esmakordse tekstis esinemise järjekorrale. Numeratsiooni on soovitatav alustada kasvavas järjekorras number ühest. Lubatud on kasutada ka muid nummerdamissüsteeme. Taotluse esitamise ajal kehtinud redaktsioon võimaldas samuti kasutada muid nummerdamissüsteeme, kusjuures number ühest alustamine oli nõutav. Taotleja leiutiskirjelduses on alustatud positsiooninumbreid number ühest.

Komisjon viitab üldisemalt PPMJ p-le A.3.4, mille kohaselt dokumentide sisunõuete täitmise kindlaks tegemisel kontrollitakse mh dokumentide sisu vastavust ettenähtud struktuurile ning struktuuriotsade sisu üldist vastavust ettenähtud nõuetele. Eelmenetluse käigus dokumentide sisunõuete kontrollimisel ei eeldata, et kontroll on lõplik. Dokumentide sisu puudused võivad ilmsiks tulla ka tehnika taseme otsingu ja ekspertiisi käigus.

PPMJ p A.3.4.2 kohaselt on eelmenetluse käigus oluline kontrollida leiutiskirjelduse ja patendinõudluse struktuuri ja sisu vastavust PSV 3. ja 4. jaos kehtestatud nõuetele, mh seetõttu, et tehnika taseme otsingut ja leiutustaseme hindamist ei ole võimalik eesmärgipäraselt läbi viia, kui leiutiskirjelduse ja patendinõudluse struktuur ja sisu ei vasta nõuetele. PPMJ p-s A.3.4.3.5 on märgitud, et leiutise teostamise näidete koostamise üldnõuded on kehtestatud PSV §-des 30–34, kusjuures eelmenetluses pööratakse tähelepanu üldnõuete täitmise kõrval terminoloogia ühtsusele ja joonistele ning muule illustreerivale materjalile viitamise korrektsusele ja arusaadavusele. Samas on märgitud, et taotleja võib leiutise olemusest parema arusaadavuse eesmärgil näidetes erandjuhul kasutada ka teistsugust kirjelduse struktuuri, kui see on üldnõuetes ettenähtud.

Seega on praktikas antud juhiste kohaselt PSV üldnõuded põhimõtteliselt mittesiduvad ning oluliseks tuleb pidada seda, et leiutise olemus oleks arusaadav. PSV sätted ei ole siinkohal mõeldud absoluutsete tingimustena, vaid juhistena, mida on soovitatav ja lihtne jälgida. Komisjon leiab, et asjassepuutuva taotluse leiutiskirjelduses sisalduvad viited joonistele on korrektsed ja arusaadavad, kuigi numeratsiooni ei ole pidevalt kasvat. Ka PSV § 31 lõikes 2 toodud näites on kasutatud numeratsiooni, mis erineb numbrite aritmeetilisest jadast.

PSV § 31 lõike 3 kohaselt pärast seadme kirjeldamist staatilises olekus kirjeldatakse selle töötamist või kasutamist, viidates joonistele ja muudele illustreerivatele materjalidele. Taotleja leiutiskirjelduses on pärast konstruktsioonelementide ja konkreetsete jooniste elementide, nende tunnuste, ühendamise võimaluste ja toime loetlemist kirjeldatud nende ühendamist süsteemi ehk paigaldamist, mille mõte on võimaldada leiutist kasutada.

Kaebaja on 30.05.2022 vastuses Patendiametile viidanud ameti seisukohas väljendatut: „*Küsimus ei ole selles, et ekspert või vastava ala asjatundja ei saa aru suhteliselt lihtsast tehnilisest lahendusest,...*“. Seega leiavad nii Patendiamet kui komisjon, et eksperdi järelepärimistes ja vaidlustatud otsuses viidatud puudused ei ole sisulised ning ei takista mõistmast leiutiseks oleva seadme tööstusliku kasutamise viisi.

5) Vaidlustatud otsuse lisa p-s 2 on märgitud, et tehniliste tunnuste positsiooninumbrite loetelu algab nr 1 ja jätkatakse tõusvas järjekorras vastavalt nende esmakordse mainimise järel. Sellele järgnev kommentaar ei ole arusaadav. Edasi on märgitud, et numeratsioonisüsteemi mittekorrastamist ei saa vabandada põhjendusega prioriteedidokumendis kasutatavate numbrite mittevastavusega, kuivõrd uus esitatud taotlus on omaette iseseisev dokument.

Komisjon nõustub esiteks kaebajaga, et otsuse punkt ei maini selle seaduslikku alust. Selline puudus taotluse tagasilükkamise otsuses on õigustamatu.

Teiseks on 2020. a avaldatud PPMJ p A.3.4.3.5 ja kehtiva PSV § 31 lg 2 kohaselt nummerdamissüsteemide kasutamine taotlejale jäetud vabaks, kuigi on soovitatav kasvat numeratsioon alustades number ühest. Seega järeldab komisjon, et vaidlustatud otsuse p-s 2 esitatud põhjendus ei ole mitte üksnes esitatud seaduslikku alust viitamata, vaid ka ebaseaduslik, kuna nõuab taotlejalt muud, kui on õiguslikult põhjendatud. Täiesti lubamatu on sellise nõude/soovituse seostamine taotluse tagasilükkamisega.

Kolmandaks, PPMJ p-s A.3.2.2.2 antud juhiste kohaselt kontrollitakse leiutiskirjelduse puhul vajadusel selle terviklikkust ning kui leiutiskirjeldusel oli osa lehti puudu, siis kontrollitakse, kas taotleja on täiendanud leiutiskirjeldust puuduva osa esitamisega kahe kuu jooksul patenditaotluse esitamise päevast arvates. Komisjon rõhutab juhiste viidet, et taotleja võib nimetatud kahekuulise tähtaja jooksul nõuda puuduva osa asendamist sama leiutist käsitleva esmase patenditaotluse või kasuliku mudeli taotluse leiutiskirjelduse terviktekstiga. Järelikult ja üldistades on praktikas aktsepteeritav, et juhul, kui leiutiskirjelduses on puudusi, võib seda asendada esmase taotluse kirjeldus. Selles kontekstis on arusaamatu eksperdi seisukoht, et esimeses taotluses kasutatud numeratsiooni kasutamine ei ole lubatav, kuna uus esitatud taotlus on uus dokument.

6) Vaidlustatud otsuse lisa p-s 3 on viidatud 20.10.2021 suulise menetluse kutsele, selles määratud tähtajale 2.11.2021 suulise menetluse kuupäeva 20.12.2021 mittesobivusest teatamise kohta ning asjaoludele, et taotleja kuupäeva mittesobivusest ei teatanud, vaid esitas 31.10.2021 patendiosakonna juhatajale palve suulise menetluse tühistamiseks, ning suulisele menetlusele ei ilmunud. Otsuse koostanud ekspert järeldas, et seetõttu on 3.01.2022 esitatud suulisele menetlusele mitteilmumise põhjendus (3.11.2021 eelotsus, milles ekspert teatas kavatsusest taotlus tagasi lükata, eeldas, et taotleja suulisele menetlusele ei ilmu ning määras tähtaja vastuväite esitamiseks hiljemalt 5.01.2022) alusetu. Otsuse lisas oli märgitud, et kui (suulise) menetlusega oleks nõustunud, siis selle tühistamise palvet ei oleks esitatud.

PatS § 29² lõike 1 kohaselt võib Patendiamet kutsuda taotleja taotluse kohta selgituste andmiseks või selle menetlemisega seotud küsimuste lahendamiseks Patendiametisse suulisele menetlusele. Lõike 4 kohaselt ei ole Patendiametil ega patenditaotlejal õigust nõuda suulise menetluse toimumist varem kui kaks kuud ega hiljem kui kuus kuud sellekohase Patendiameti kutse väljastamise või patenditaotleja (sama paragrahvi lõike 2 kohase suulise menetluse) nõude Patendiametisse saabumise kuupäevast arvates.

Kaebaja on viidanud nimetatud tähtaegadega seoses PatS § 25¹ lõiget 1, mille kohaselt patendiseaduses sätestatud juhtudel võib Patendiamet määrata tähtaegade pikkuseks kaks kuni neli kuud. Erandjuhul võib Patendiamet määrata kuuekuulise tähtaja. Kaebaja leidis, et tähtaeg 2.11.2021 ei olnud seaduslik. Komisjon kaebajaga ei nõustu. Patendiamet on 20.06.2022 seisukohas veenvalt põhjendanud, et kui suulise menetluse aja pakkumisele kohalduks PatS § 25¹ lg 1 nii füüsilise kokkusaamise kui kutsele vastamise (füüsilise kokkusaamise aja kooskõlastamise, nt telefoni kasutades) osas, siis tuleks mõlemat 2-kuulist minimaalset tähtaega arvestada suulise menetluse kutse kuupäevast ning seetõttu tekiks ebaloogiline olukord. Komisjon nõustub, et suulise menetluse aja kooskõlastamisel on põhjendatud vähem formaalne ja operatiivsem suhtlus, lähtudes koostöö põhimõttest ning PatS § 29² lõikest 3. Kui kokkulepet suulise menetluse toimumise kohta ei õnnestu mõistliku aja jooksul saavutada, on loogiline, et Patendiamet lükkab suulise menetluse kutse määratud kokkusaamise aega edasi kuupäevale, millal pooltel on võimalik füüsiliselt kokku saada (või, vastavalt kokkuleppele, toob ettepoole – mida ei ole õigust nõuda, kuid milles võib kokku leppida).

Taotleja palus 31.10.2021 (taandamis-)avalduses patendiosakonna juhatajale (Patendiameti 29.04.2022 seisukoha lisa 1) mh tühistada suulise menetluse kutse. Amet järeldas sellest, et taotlejad ei kavatse suulisele menetlusele tulla, mis on ekslik: taotlus kutse tühistamiseks ei väljenda kavatsust kutsele mitte vastata. Kaebaja on 30.05.2022 seisukohas selgitanud, et 2.11.2021 õhtul saatis ekspert taotlejale e-kirja kinnitusega suulise menetluse toimumise kohta, kuid koostas järgmisel päeval tagasilükkamise eelotsuse, kus suulise menetluse mitte soovimine taotleja poolt on toodud välja ühe asjaoluna taotluse tagasilükkamise põhjendamisel. Kaebaja väitis, et eelotsus sisuliselt tühistas suulise menetluse. Igal juhul tekitas selline asjade käik segadust ja süvendas kaebaja kahtlusi selles, et ekspert soovib põhjendamatult menetluse lõpetada. Seda kinnitab Patendiameti 20.06.2022 seisukohas väljendatud eksperdi eelneva kirjavahetuse põhjal kujunenud veendumus, et taotleja kavatseb suulise menetluse kutset eirata, mille tõttu ta koostas tagasilükkamise eelotsuse. Seda ootamatut toimingut tõlgendas taotleja suulise menetlus tühistamisena ning jättis seetõttu suulisele menetlusele ilmutama.

Komisjon leiab, et suulise menetluse kutsele mittevastamine (tähtaeg 2.11.2021 oli aja mittesobivuse teatamiseks), kutse peale ilmutama jätmise (olukorras, kus Patendiamet oli juba teinud eelotsuse tagasilükkamise kavatsusega ning selles konstateerinud, et taotleja ei tule suulisele menetlusele) ning Patendiameti 3.11.2021 eelotsuses antud võimaluse esitada kirjalik vastuväide suulise asemel kasutamine ei ole asjaolud, mis kuidagi õigustaks või põhjendaks taotluse tagasilükkamist.

Patendiameti 29.04.2022 seisukohas on nimetatud, et taotleja või tema esindaja ilmutamine § 29² lõike 1 alusel suulisele menetlusele on kohustuslik. Komisjon märgib, et kutse peale ilmutamise kohustus ei ilmne üheselt ei seaduse ega ka kutse tekstist ning ei ole järelikult seaduslik. See ei saa olla iseseisev taotluse tagasilükkamise alus.

Komisjon juhib kaebusse mittepuutuvalt tähelepanu PatS § 26 lg 3 p-le 1, mille kohaselt Patendiamet loeb taotluse tagasivõetuks, kui taotleja /.../ ei ole ilmunud kokkulepitud ajal mõjuva põhjuseta §-s 29² sätestatud suulisele menetlusele /.../. Kõnealune säte tekitab hüpoteesi, kas Patendiameti poolt suulisele menetlusele mitteilmumise (otsuses märgitud kui „menetlustoimingute tahtlik eiramine (suulisele menetlemise mitteilmumine)“) nimetamine taotluse tagasilükkamise otsuses ei ole toimunud valel õiguslikul alusel ning PatS § 22 lõike 9 asemel ei oleks pidanud kohaldama hoopis PatS § 26 lg 3 p 1. Komisjon on siiski seisukohal, et PatS § 26 lg 3 p 1 viidatud alus esineb juhul, kui Patendiamet on taotlejaga tõendatavalt kokku leppinud suulise menetluse toimumises ning taotleja sellele ilma mõjuva põhjuseta ei ilmu – nagu ka muudel PatS § 26 lg 3 p-s 1 sätestatud juhtudel, kus taotleja on objektiivselt ükskõikne.

7) Vaidlustatud otsuse lisa p-s 4 on toodud väljavõtte taotleja kirjast patendiosakonna juhatajale ja eksperdi (grammatiliselt raskesti mõistetav) seisukoht, et analoogilise PCT-taotluse puhul selguse puudumise osas etteheidete puudumine ei õigusta taotlejat leiutiskirjelduse teostusnäite etteheidetud puuduste kõrvaldamata jätmisel. Patendiamet teostab ekspertiisi sõltumatult, rahvusvahelise taotluse puhul on aga menetluskord teistsugune.

Komisjon leiab, et kuigi iga patendisüsteemi menetlus on teineteisest põhimõtteliselt sõltumatu ning menetluskord võib erineda, võib siiski eeldada, et kui esmase taotluse on saanud avaldada, siis saab avaldada ka sellel taotlusel põhineva samasisulise taotluse, oluliste muudatusteta. Patendiameti poolt rõhutatud erinevates jurisdiktsioonides esitatud taotluste ja väljaantud patentide sõltumatus teineteisest

(arvestades siiski prioriteediõigust) – millega komisjon täiesti nõustub – ei ole samastatav PCT, PLT ja EPC ning nende kohaldamise praktika kaudu olulises ulatuses ühtlustatud menetluslike nõuete ja protsessidega, millele on ka Patendiamet viidanud nii PPMJ p-s A.3.3.1 kui käesoleva asja menetluskohaldamises. Asjaolu, et PCT, PLT jne ei ole (komisjon rõhutab, et üldjuhul) otsekohalduvad, vaid on olnud aluseks riigisiseste normide väljatöötamisel, ei põhjenda loogiliselt seda, et riigisiseste, rahvusvahelise praktikaga väljatöötamise staadiumis ühtlustatud normide kohaldamise riigisisene praktika saaks abstraktselt või konkreetsel juhtumil kardinaalselt erineda rahvusvahelisest praktikast, sh taotluse dokumentidele esitatavate nõuete osas.

Komisjon selgitab kaebusesse mittemuutuvalt kaebaja 22.09.2022 seisukoha p-s 12 väidetud osas, et esiteks ei saa samastada välislepingu kehtivust Eesti suhtes ja selle vahetut ehk otsekohaldatavust ning teiseks, et välislepingu ratifitseerimisel ja sellega ühinemisel on sama juriidiline mõju (vt Hannes Vallikivi, Välislepingud Eesti õigussüsteemis. Õiguskirjastus, 2001; Anneli Albi, Rahvusvaheliste lepingute iserealiseeruv olemus ja otsekohaldatavus; Juridica 1998/1, lk 37 jj). Välislepingus võib olla niivõrd selgeid ja tingimusteta sätteid, et need on otsekohalduvad riigisisestes olukordades ilma riigisisese õiguses samasihilise sätte olemasoluta; ka nende puudumisel on välisleping ikkagi kehtiv selle osalisriigi suhtes, kes on sellega ühinenud või selle ratifitseerinud. Ratifitseerimise ja ühinemise vahe on üksnes protseduuriline ning sõltub sellest, kas välisleping on ratifitseerimiseks avatud või enam mitte, või sõltub välislepingu enda tekstist. Põhiseaduse tähenduses ratifitseerimine hõlmab ka ühinemist, mida põhiseaduse autorid ei ole eraldi nimetanud. Ratifitseerida või ühinemist otsustada võivad üldiselt erinevad riigiorganid, põhiseadus annab seadusest olulisema staatuse sellistele välislepingutele, mille ratifitseerimise või millega ühinemise on otsustanud Riigikogu, s.t seadusandja. Seega on EPC ja PCT õigusaktidena samaväärse mõjuga, kuigi nende lepingute üksikutele sätetele võib olla erinev adressaat, mõju ja kohalduvus.

8) Vaidlustatud otsuse lisa p-s 5 on käsitletud taotleja 3.01.2022 vastuväites avaldatud kahetsust eksperdi taandamata jätmise üle ning eksperdi pädevuse küsimuses. Patendiamet pidas taotleja seisukohti väljamõeldiseks. Punktis kajastatu ei mõjuta formaalselt taotluse tagasilükkamist.

Vaidlustatud otsuse lisa punkte 1–5 kokku võttes leiab komisjon, et nendest ei ilmne asjaolud, mis õigustaks taotluse tagasilükkamist. Patendiameti etteheited p-s 1 on üldsõnalised ja ei põhine PSV nõuete konkreetsetel rikkumistel; p-s 2 loetletud etteheited ei põhine õigusaktidel; p-des 3–5 toodu ei seonu taotluse puudustega, mis takistaks taotluse avaldamist või ekspertiisi alustamist.

Eeltoodu põhjal leiab komisjon, et ka sisuliselt on alus kaebuse rahuldamiseks, kuna PatS § 22 lõikes 9 sätestatud tingimused viitega sama paragrahvi lõikele 7 ei ole täidetud.

9) Kaebaja on oma põhjendustes leidnud, et vaidlustatav otsus on vastuolus ATS § 50 ja HMS mitme sättega. Komisjon leiab, et ATS § 50, mis reguleerib ametniku käitumist, ei ole vaidlustatud otsuse tühistamise alus, kuivõrd tegemist ei ole teenistusalase vaidlusega.

HMS § 2 lõige 2 näeb ette, et tööstusomandi esemele õiguskaitse andmise menetlus ei ole haldusmenetlus HMS tähenduses. Siiski on komisjon nii käesoleval juhtumil kui ka varem olnud seisukohal, et kuivõrd Patendiamet on täidesaatva riigivõimu asutus ja kõiki menetluslikke põhimõtteid ei ole tööstusomandi seadustes reguleeritud, kohalduvad HMS-is sisalduvad sätted ja hea halduse põhimõtted vähemalt analoogia korras ka tööstusomandi esemele õiguskaitse andmise menetluses. Nii on asjakohane HMS § 56, mille kohaselt haldusakt ja soodustava haldusakti andmisest keeldumine peab olema kirjallikult põhjendatud. Haldusakti põhjendus esitatakse haldusaktis või menetlusosalisele kättesaadavas dokumendis, millele on haldusaktis viidatud. Haldusakti põhjenduses tuleb märkida haldusakti andmise faktiline ja õiguslik alus. Kaalutlusõiguse alusel antud haldusakti põhjenduses tuleb märkida kaalutlused, millest haldusorgan on haldusakti andmisel lähtunud. Komisjon rõhutab, et seaduse või määruse sätte tsiteerimine ei ole põhjendus, vaid üksnes alus, millele põhjendus saab toetuda. Seejuures peab põhjendus olema loogiline, selle mõttekäik järgitav ja arusaadav vähemalt keskmisele mõistlikule inimesele. Ka on asjakohane HMS § 5 lg 2, mille kohaselt menetlus viiakse läbi eesmärgipäraselt ja efektiivselt, samuti võimalikult lihtsalt ja kiirelt, vältides üleliigseid kulutusi ja ebameeldivusi isikutele, samuti haldusmenetluse proportsionaalsuspõhimõtte, õigusliku aluse põhimõtte ja selgitamiskohustust.

Patendiamet on 29.04.2022 vastuses HMS § 2 lõikest 2 järeldanud, et see tähendab ka seda, et „taotlejaga suheldes eeldatakse, et taotlejal on selge patendialaste õigusaktide sätete tähendus ja seda ei pea nullist peale selgitama hakkama. On selge, et intellektuaalomandi valdkonnas alustajatel ei ole see päris

nii ning sellepärast ongi nende abistamiseks tasuta konsultatsioonide võimalus Patendiametis ja loodud patendivoliniku institutsioon. Praktiseeriv patendivolinik peab küll põhiliste patendialaste õigusaktide sätetest aru saama nii, nagu need on mõeldud.“ Kaebaja on 30.05.2022 vastuse p-s 9 pidanud ameti seisukohta alusetuks. Selle alusel ei saa väita, nagu puuduks Patendiametil kohustus nõude esitamisel viidata õigusnormile ja välja tuua nõude seost õigusnormiga. Patendiameti praktika, kus taotlejat sisuliselt sunnitakse patendivolinikku palkama, on kaebaja hinnangul taotlejat diskrimineeriv. Komisjon nõustub üldiselt kaebajaga. Vaatamata sellele, et tööstusomandi esemele õiguskaitse andmise menetlus ei ole haldusmenetlus, on Patendiametil proportsionaalne selgitamiskohustus ja kohustus teha taotlejaga koostööd. Juhul, kui taotlejal ei ole kutselist esindajat, võib see tähendada suuremat selgitamiskohustust ning taotleja olukorra arvestamist. Nii juhul, kui taotlejal on patendivolinik, kui ka voliniku puudumisel, peavad ameti järelepärimised ja otsused olema taotlejale arusaadavad. Komisjon ei pea mõistlikuks olukorda, kus Patendiameti otsuse loogika ei ole mõistetav, samas kui Patendiameti hinnangul ebaselge taotlusedokumendi tehniline sisu on isegi juristile arusaadav.

Komisjon leiab, et järjestikused Patendiameti järelepärimistes avaldatud nõudmised, mille puhul järgmises järelepärimises esitatakse uusi asjaolusid, on õiguspärased, arvestades tööstusomandi esemele õiguskaitse andmise menetluse eripära. Komisjon rõhutab, et nõudmiste järjekorrale/kumuleeruv esitamine peab olema taotlejale selgitatud ja arusaadav, sealhulgas täpsemalt see, et pärast esimesele järelepärimisele vastamist võib amet esitada uusi järelepärimisi nõudmistega, mida varem ei ole käsitletud.

Komisjon leiab, et taotluse dokumentide keelekasutuse kohta antud soovitusel on õiguspärased ka juhul, kui need antakse esimeses järelepärimises, kuivõrd on tegemist keeleteoimetajale silmatorkavate puudustega, mille kõrvaldamisel paraneb dokumentidest arusaamine ja nende korrektsus. PPMJ p A.3.4.2 argument selle kohta, et enne tuleks lahendada dokumentide struktuuri või sisu puudused, on soovituslik, ega anna alust järeldada, et kui amet palub parandada õigekeelt, siis sisulisi puudusi ei eksisteeri. Samas on Patendiamet 20.06.2022 möönnud, et PPMJ p A.3.4.2 soovitusi tuleks ameti praktikas rohkem arvestada.

Komisjon ei nõustu kategooriliselt Patendiameti 20.06.2022 seisukohas väljendatud seisukohaga, et järelepärimiste esitamise käigus ei ole võimalik õigusaktide sätete mõtet selgitada ning selgituste saamiseks peaks taotleja või teda esindav volinik ise aktiivne olema. Pisendamata taotleja aktiivsuse võimalusi on seadus- ja ootuspärane, et Patendiameti järelepärimistes esitatud nõudmised on taotlejale arusaadavad ja põhjendatud nii faktilise kui õigusliku aluse osas.

10) Taotluse tagasilükkamisele eelneb kohustuslikult patenditaotluse tagasilükkamise eelotsus, mis on käesoleval juhul tehtud 3.11.2021. Patendiseaduses tuleneb sellekohane kohustus §-st 29¹, mille kohaselt juhul, kui Patendiamet leiab, et patenditaotluse eelmenetluse või ekspertiisi käigus ilmnunud asjaolud toovad kaasa patenditaotluse tagasilükkamise, peab Patendiamet enne patenditaotluse tagasilükkamise otsuse tegemist teavitama patenditaotlejat kavatsust otsusest ja selle asjaoludest ning andma talle vähemalt ühel korral võimaluse suulise või kirjaliku vastuväite esitamiseks. PPMJ p A.3.5.2.1 kohaselt sisaldab eelotsus teadet patenditaotlejale, et Patendiamet kavatses taotluse tagasilükata, ning üksikasjaliku põhjenduse, milliste puuduste tõttu ja milliste õigusnormide alusel seda kavatsetakse teha. Eelotsuse põhjendused peavad PPMJ kohaselt olema nii täpsed ja põhjalikud, et need jäävad samadeks ka hilisemas otsuses, kui taotleja ei esita vastuväidet või vastuväide ei muuda eelotsuses esitatud seisukohti.

Käesoleval juhul ei saanud 3.11.2021 eelotsuse koostamise ajal olla eksperdile teada, et taotleja ei ilmu suulisele menetlusele, seega selle punkti osas ei saanud eelotsus täita oma funktsiooni. Eelotsuses (lisa p-d 1.3 ja 1.4) selgitas ekspert nimelt oma head kavatsust kutsuda taotleja menetluse lihtsustamiseks suulisele menetlusele, kus oleks operatiivselt võimalik selgitada ekspertiisi takistavaid asjaolusid ja õiguse tõlgendamisel, kuid tegi samas kokkuvõtte, et kuna taotleja ei soovi sellist lihtsat menetlusvarianti, teavitas ekspert kavandatavast taotluse tagasilükkamise otsusest.

Ülejäänud 3.11.2021 eelotsuse punktid ei sisaldanud käesoleval juhul komisjoni hinnangul eelotsuse üksikasjalikku põhjendust, milliste puuduste tõttu ja milliste õigusnormide alusel ekspert kavatses taotluse tagasilükata. Sisulise põhjusena võib üles leida eelotsuse lisa p-s 1.1 toodu, kuid paraku on see sõnastatud nii raskestimõistetavalt ja -seostatavalt, et ei saa eeldada, et keskmine taotleja saaks aru, mida talle ette heidetakse ja mille tõttu ta võib oma taotlusest ilma jääda.

Vastusena eelotsusele on taotlejal õigus esitada Patendiameti määratud tähtpäevaks kirjalik vastuväide või taotleda suulise vastuväite esitamist, sh suulist menetlust (PatS § 29¹, § 29² lg 2). Eelotsuses oli sellele õigusele selgelt viidatud ja määratud tähtpäev 5.01.2022. Komisjon peab võimalust vastuväite esitamiseks vähemalt osaliselt formaalseks, kuna eelotsusest ei nähtunud arusaadavad faktilised ja õiguslikud asjaolud, mille tõttu Patendiamet kavatses taotluse tagasi lükata.

11) Komisjon ei välista võimalust, et taotluse tagasilükkamise kaasa toonud puudused võisid olla taotlejale teada varasematest Patendiameti järelepärimistest. Patendiamet on komisjoni menetluses viidanud, et järelepärimistes on tehtud etteheiteid, mis ei ole tagasilükkamise aluseks, kuigi amet on pidanud peamiseks puuduseks leiutise olemuse struktuuri- ja patendinõudluse vahelise seose puudumist (29.04.2022 seisukoht).

Esimeses, 3.08.2021 järelepärimises on tähelepanu juhitud grammatilistele ja trükitehnilistele vigadele leiutiskirjelduse sõnastuses, jooniste vormistamises ja nõudluse sõnastuses, viidates, et edasine menetlus on tunduvalt lihtsam, kui taotluse saab avaldatud nende vigadeta.

Teises, 24.09.2021 järelepärimises on tähelepanu juhitud kahele eelviidatud puudusele leiutiskirjelduse ja nõudluse sõnastuses, samuti nõudluse vormistusele, konstruktsioonelementide nummerdamise järjekorrale (tsiteerides PSV § 31 lg 2; p 1.4), teostamise näite kirjeldamisele (tsiteerides PSV § 31 lg 1 ja 3, selgitava lausega, et teostusnäite esitus leiutiskirjelduses ei ole nõuetekohane; p 1.5), jooniste vormistamisele, jooniste lehtede numeratsioonile ja paigutusele ja jooniste vormistamisele; samuti on küsitud teavet taotluste esitamise kohta muudes riikides. Komisjon leiab, et teises järelepärimises (p-d 1.4 ja 1.5) esitatud nõuded, mis osutasid hiljem taotluse tagasilükkamise alusteks, ei olnud piisavalt selged ja nende mõte taotleja jaoks avatud.

20.10.2021 kutses suulisele menetlusele on tähelepanu juhitud leiutiskirjeldusele ja seadme teostamise näitele, korrates PatS § 19 lg 1 p 2 ja PSV § 31 lg 1–3 sätteid. Mainitud on leiutise teostamise näite kirjelduse ebaselgust, täpsemate selgitusteta. Komisjon kordab: õigussätte tsiteerimine ei ole nõude põhjendus ega asenda arusaadavat selgitust selle kohta, kuidas taotluse dokument või selle osa ei vasta viidatud õigussättele.

Kaebuse menetluses 29.04.2022 esitatud Patendiameti seisukohas viidatud leiutise olemuse struktuuri-osa ja patendinõudluse vahelise seose puudumisele ehk väidetavalt peamisele puudusele ei ole Patendiameti järelepärimistes sisuliselt viidatud.

Komisjon leiab eeltoodu põhjal, et ka vaidlustatud otsusele eelnenud menetluses ei olnud Patendisamet taotlejale selgeks teinud, millised puudused võivad (väidetavalt) kaasa tuua taotluse tagasilükkamise.

12) Taotleja (täpsemalt tema esindajad) on 31.10.2021 esitanud Patendiameti patendiosakonna juhatajale avalduse eksperdi taandamiseks ja uue eksperdi määramiseks, kes oleks suuteline aru saada tehnikavaldkonnast, tunneks patendiõigust ja oleks taotleja suhtes heatahtlik ja toetav (samas paluti tühistada kutse suulisele menetlusele). Patendiamet on 3.11.2021 eelotsuse lisa sissejuhatuses teatanud, et osakonnajuhataja ei taandanud eksperti vaatamata taotleja palvele. 13.12.2021 e-kirjas patendiosakonna juhatajale on taotlejaid esindav patendivolinik palunud taandamisavaldus uuesti läbi vaadata.

Patendiseadus ega tööstusomandi õiguskorralduse aluste seadus (TÕAS) ei näe ette eksperdi taandamise tingimusi ega korda. Ülaltoodu põhjustel analoogia korras kohalduva HMS § 10 lg 1 p 4 kohaselt ei või haldusorgani nimel tegutsev isik haldusmenetlusest osa võtta, kui /.../ muud asjaolud tekitavad kahtlust tema erapooletuses. Sama paragrahvi lõike 4 kohaselt juhul, kui ilmnevad sama paragrahvi lõikes 1 nimetatud asjaolud või kui menetlusosaline on sama paragrahvi lõikes 1 loetletud alustel esitanud ametiisiku taandamise taotluse, on ametiisik kohustatud sellest teatama tema ametisse nimetamise või valimise õigusega ametiisikule. Nimetatud isik peab otsustama taanduse esitamisest kolme tööpäeva jooksul taandamise vajalikkuse. Lõike 5 kohaselt isikut ei taandata, kui teda ei ole võimalik asendada.

TÕAS § 39 lõike 2 teise lause kohaselt juhul, kui seaduse või rahvusvahelise lepinguga ei ole mõni tööstusomandi õiguskaitse küsimus reguleeritud, juhendatakse Euroopa riikides Euroopa õiguse või siseriikliku õiguse kohaldamise praktikast. Asjakohane on EPC alusel kehtestatud haldusreegel 121, mille lõike 4 kohaselt võivad menetlusosalised esitada taandusavalduse eksperdi vastu. Asjassepuutuv EPO osakond teeb avalduse kohta otsuse. Samuti on asjakohane EPC artikkel 24, mille lõike 3 esimene

lause näeb ette EPC apellatsioonikoja liikme taandamise menetluse poole algatusel, kui see isik on varem osalenud sama asja lahendamisel, omab isiklikku huvi või kui on muu asjaolu, mis toob kaasa kahtluse tema erapoolikuses. Lõike 4 kohaselt teeb otsuse taandamise kohta asjassepuutuv apellatsioonikoda ilma selle liikmeta, keda avaldus puudutas.

Käesoleval juhul oli taotleja esindajate 31.10.2021 kirjalik taandamisavaldus esitatud täiendavate põhjendusteta. Ei ole teada, millise otsuse tegi osakonna juhataja. Taotlejat esindava patendivolniku 1.12.2021 avaldusele, mille toetuseks oli esitatud arvukalt materjale, vastas patendiosakonna juhataja e-kirjaga 13.12.2021, käsitlemata taandamise küsimust. Teadaolevalt ei ole avaldusele vastatud.

Komisjon leiab, et taandamisavaldusele tuleb sisuliselt vastata, kaaludes esile toodud argumente ja tõenäosust, et ekspert saab erapooletult jätkata Patendiameti otsuse kujundajana menetluses, milles teine menetluse pool on tema vastu usalduse kaotanud. Komisjon peab käesoleval juhul põhjendatuks eksperdi asendamist teise valdkonnas pädeva eksperdiga, kes vaatab taotluse asjaoludele erapooletult ja objektiivselt, ning kelle kujundatavat otsust saab taotleja autoriteetseks pidada.

Kaebaja nõue oli otsuse tühistamisel taastada patenditaotluse P202100003 menetlus.

Komisjon peab menetluse taastamisel õigustatuks, et taotluse menetlemine patendiosakonnas usaldatakse teisele eksperdile.

13) Seoses kaebaja esindaja 1.12.2021 e-kirjaga on tekkinud küsimus selles, kas patendivolniku poolt taandamise taotlemine enne volikirja esitamist on õiguspärane. Komisjon rõhutab esiteks, et volikiri tõendab volitust, mitte ei loo esindatava ja esindaja vahel esindussuhet; volikiri ja volitus/esindusõigus ei ole samastatavad. Tsiviilseadustiku üldosa seaduse § 117 lõikest 2 tulenevalt võib esindusõigus tuleneda tehingust (volitus) ning § 118 lõikest 2 tuleneb, et kui esindajana tegutseva isiku avaldused või käitumine mõjutavad teist isikut mõistlikult uskuma, et esindajana tegutsevale isikule on antud volitus tehingu tegemiseks, ning esindatav teab või peab teadma, et isik tegutseb tema nimel esindajana ja talub selle isiku sellist tegevust, siis loetakse, et esindatav on volituse andnud. Käesoleva otsuse tegemise ajaks on PatS § 13¹ lõiget 4 ka vastavalt muudetud (jõustunud 16.01.2023), nähes ette patendivolniku esindamisõiguse eelduse.

Kaebaja esindaja 30.05.2022 selgitused selle kohta, miks ta ei olnud soovinud Patendiametis end taotlejat esindava volinikuna märkida, on usutavad isegi juhul, kui Patendiamet ei saada oma kirju tingimata patendivolnikule; samuti on veenvad sama seisukoha p-s 13 antud põhjendused (sh 17.04.2019 ümarlaua protokoll ja patenditaotluse kontekstis PSV § 22 lg 5, mille sõnastusest nähtub, et volikiri ei loo volitust, vaid tõendab seda). Kuna tegemist ei ole kaebuse sisu puudutava küsimusega, ei peatu komisjon sellel pikemalt.

14) Kaebaja nõue oli otsuse tühistamisel taastada patenditaotluse P202100003 menetlus ja avaldada kohe patenditaotlus.

PatS § 24 lõike 2 kohaselt avaldab Patendiamet patenditaotluse pärast 18 kuu möödumist taotluse esitamise kuupäevast või prioriteedinõude korral prioriteedikuupäevast. Sama paragrahvi lõike 4 kohaselt patenditaotlust ei avaldata, kui see on tagasi võetud, loetud tagasivõetuks või tagasi lükatud, kui taotluse avaldamine on takistatud patenditaotluse dokumentide vormi või sisu puuduste tõttu või kui taotlus on salastatud. Käesoleval juhul on patenditaotluse avaldamine edasi lükkunud lõike 4 p-de 3 (dokumentide puudused) ja 2 (jõustumata tagasilükkamise otsus) alusel.

Sama paragrahvi lõike 8 kohaselt kehtestab justiitsminister patenditaotluse avaldamise korra; seejuures võib kehtestada kuni ühekuulise tehnilise ettevalmistuse perioodi, mille kestel patenditaotluse parandamine ja täiendamine, patenditaotluse tagasivõtmine või õiguste üleminekuga seotud toimingud on peatatud. Selle sätte alusel kehtestatud justiitsministri 3.01.2012 määrus nr 23 „Patenditaotluse avaldamise kord“ (RT I, 19.08.2014, 6) näeb muu hulgas p-s 22 ette, et vähemalt 10 tööpäeva enne Eesti Patendilehe järjekordse numbri ilmumist edastab patenditaotlusi menetlev struktuuriüksus Patendiameti ametlikke väljaandeid toimetavale struktuuriüksusele selles numbris avaldatavate patenditaotluste loetelu ning iga avaldatava patenditaotluse tiitellehele kantavad bibliograafilised andmed, leiutise olemuse lühikokkuvõtte eesti ja inglise keeles, leiutiskirjelduse, patendinõudluse ja olemasolevad joonised või muu illustreeriva materjali.

Komisjon rõhutab, et PPMJ p A.3.5.1 kohaselt ei pea avaldatav patenditaotlus olema lõplik ja sisaldama kõiki muudatusi: tehnilise ettevalmistuse perioodi ajal saabunud muudatuste või muudatuste tagasivõtmise nõue või patenditaotluse tagasivõtmise nõue vaadatakse läbi ekspertiisi käigus pärast patenditaotluse avaldamist. PPMJ p-st C.2.2 tulenevalt arvestatakse prioriteeti omava patenditaotluse korral 18-kuulist avaldamise tähtpäeva prioriteedikuupäevast alates (PatS § 24 lg 2). Enamikul juhtudel esitatakse prioriteeti omav patenditaotlus vahetult enne 12 kuu möödumist prioriteedikuupäevast, mistõttu jääb patenditaotluse esitamisest avaldamiseni aega 6 kuud. Arvestades patenditaotluse avaldamise ühekuulise tehnilise ettevalmistuse perioodi peavad patenditaotluse dokumendid olema kontrollitud ning nende vormi või sisu puudused parandatud ja parandused üle vaadatud viie kuu jooksul patenditaotluse esitamisest. Komisjon märgib, et kuna puuduste kõrvaldamiseks antakse järelepärimine minimaalselt 2-kuulise vastamise tähtajaga (PatS § 25¹), ei ole kõigi puuduste kõrvaldamine enne ettenähtud taotluse avaldamise tähtpäeva kuigi tõenäoline ning keskenduda tuleb puudustele, mis takistavad taotluse avaldamist.

Justiitsministri 3.01.2012 määruse nr 23 punktides 15 ja 17 tulenevalt võib erandina patenditaotluse avaldamine toimuda hilisemas Eesti Patendilehe numbris, sh p 17 alapunkti 2 kohaselt korra punkti 15 alapunktides 2 kuni 4 nimetatud puuduste korral järgmises Eesti Patendilehes pärast puuduste kõrvaldamise kontrollimise lõpetamist Patendiameti poolt, või kui Eesti Patendilehe järgmise numbril ilmumiseni on jäänud vähem kui 15 tööpäeva, siis ülejäägimises numbris. Seadus ja PPMJ võimaldavad ka taotluse avaldamise edasilükkamist leiutiskirjelduse puuduva osa asendamise korral (A.3.2.2.2) ja prioriteedinõude hilisema esitamise korral (A.3.2.2.6) 16 kuu jooksul prioriteedikuupäevast, kuigi põhisihiks on avaldada taotlus regulaarselt 18 kuu möödumisel taotluse esitamise või prioriteedikuupäevast. Seetõttu puudused, mis ei takista vormiliselt või tehniliselt patenditaotluse avaldamist ning millel ei ole seoses patenditaotluse avaldamisega õiguslikku tähendust, võib jätta taotlejale parandada pärast avaldamist (PPMJ C.2.2).

15) Patendiseadus ei näe ette, millistel asjaoludel toimub patenditaotluse menetluse jätkamine Patendiametis olukorras, kus komisjon on tühistanud patenditaotluse tagasilükkamise otsuse. PPMJ p A.3.5.4 viitab, et patenditaotluse eelmenetlus taastatakse komisjoni otsuse korral selles nimetatud asjaolusid arvestades (TÕAS § 61 lg 2¹ p 1). Patendiamet on 20.06.2022 seisukohas nõustunud põhimõtteliselt taotluse menetlust jätkama, alustades seda suulisest menetlusest ja võimaldades taotlejal taotlust parandada enne selle avaldamist.

Komisjon peab Patendiameti ettepanekut mõistlikuks. Käesoleva otsuse jõustumisel tuleb komisjoni hinnangul kõigepealt määrata uus patendiekspert, kes, tutvunud toimikuga, kutsub taotleja suulisele menetlusele kahe kuu möödumisel otsuse jõustumisest või poolte kokkuleppel varem. Suulise menetluse peamiseks eesmärgiks on seejuures poolte koostöös taotluse dokumentide ülevaatamine sihiga patenditaotlus P202100003 esimesel võimalusel avaldada.

Tulenevalt eeltoodust ning lähtudes TÕAS § 61 lõike 2¹ punktist 1 ja lõikest 2², otsustab komisjon:

- 1) kaebus rahuldada,**
- 2) tühistada patenditaotluse P202100003 kohta tehtud Patendiameti 24.01.2022 otsus patenditaotluse tagasilükkamise kohta,**
- 3) kohustada Patendiametit taastama ja jätkama patenditaotluse P202100003 menetlust käesolevas otsuses toodud asjaolusid arvestades, sh esimesel võimalusel avaldama patenditaotluse,**
- 4) maksta kaebajale tagasi kaebuse esitamisel tasutud riigilõiv 160 eurot.**

Kaebaja võib esitada kaebuse komisjoni otsuse peale Harju Maakohtusse kahe kuu jooksul komisjoni otsuse avaldamisest arvates. Kohus vaatab kaebuse läbi hagita menetluses, kaasates puudutatud isikuna Patendiameti. Kaebaja teavitab viivitamata komisjoni kaebuse esitamisest. Kui kaebust ei ole esitatud, jõustub komisjoni otsus kahe kuu möödumisel otsuse avaldamisest ja kuulub täitmisele. Kui kaebus esitatakse, kuid kohus ei võta seda menetlusse, jätab kaebuse läbi vaatamata või lõpetab menetluse otsust tegemata, jõustub komisjoni otsus vastava kohtumääruse jõustumise hetkest, kui kohtumäärusest ei tulene teisiti.

(allkirjastatud digitaalselt)

Tanel Kalmet

Edith Sassian

Sulev Sulsenberg